

EESTI POLITSEILEHT

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 34/35 (90/91).

27. augustil 1923 a.

III. aastakäik

Ilmeb üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas Mk. 800.—
 poole aastas " 400.—
 weerand aastas " 200.—
 Üksik nummer maksab Mk. 20.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.
 Toimetuse ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.
 Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hind:

1/1 lehek.	Mk. 3000.—	1/4 lehek.	Mk. 800.—
1/2	1500.—	1/8	400.—
1/3	1000.—	1/16	200.—
		1/32 lehek.	Mk. 100.—

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adressi muutmine 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksew arwe Eesti panga Tall. osak. nr. 543.

Sisu: 1) Prof. Berendts, Parlamendi politsei- ja karistusõdim. 2) M. Smetanin, Korteri-olud Eesti linnades. 3) D. Lio, Endise Gestimaa linna kodanikkude liigid ja nende asutused. 4) Dr. E. Locard, Süütmärkide tõenduste teaduslikud alused. 5) K. Mijsfeldt, Diigusteabusest. 6) Svordi alalt. 7) Ametlik oia. 8) C. Engelbrecht, Nurjalainud rööwkalatungimine. 9) Kõnnitused ja kofimised. 10) Kuulutused.

Eestimaa Kinnitus-A.-S.

„EKA“

Tallinn, Pikk t. 6, omas majas. Kõnetr.: 12-59 ja 22-14.

Kõige suurem kodumaa kinnitusselts.

Põhikapitaal 10.000.000 Mk.

Tagawarad 11.000.000 Mk.

Toimetab tulekinnitusi, weokinnitusi, õnnetusjuhuste kinnitusi ja elukinnitusi arstilise järeelvaatusega ja ilma.

Agendid igas linnas, maal ja alewites.

Parlamendi politsei- ja karistuswõim.

Prof. Berendts.

Majalehtedest mõis hiljuti lugeda, et Soomemaal kaunike kogu „kommuniste“, seal hulgas mitmed parlamendi liikmed, riigiäraandmise eest wangistatud ja kohtu kätte antud said.

Ka meil Gestis on juhtumisi ette tulnud, kus üffitsid Riigikogu liikmed kommunistlikest rühmast haawawalt walitsuse liikmete wastu wälja astunud ning Riigikogu kodu- forra põhjal teatava arwu foosolekuteest wäljabeldetud said.

Tahtmata kerkib küsimus keelele, kuidas on lugu Shtu-Euroopas nende abinõudega, mis riigivalitsustel ehk parlamentlistes riikides — parlamentidel käsitada, et rahwaesitust fukutuse ja tooruse eest kaitsta.

Õjäärantiz tähepnanuwäärt on ses suhtes Inglise parlamendi ofalt kirjapandud, ofalt kirjapanemata parlamentline kombeõigus. Inglismaal on ju 235 aasta jooksul (1688 a.) kodanikkude poliitiline ja kodanline wabadus kindlasti maksuwel. Jga inglane, seisuse, ametastme, waranduse ning hariduse peale waatamata, seisab ühise ning jarnase seaduse (Common law) kaitse all, kuid keegi inglasest, kui ta mõistuse poolest normaali inimene on, ei mõtlegi selle peale, et tema oma maa seadusest förwalastumiste eest karistamata jääb, olgu liht kodanik ehk ametnik, ülemkoja lord ehk saadik alamkojas. Inglise alamkoda on sadade aastate jooksul oma eesõigusi laiendanud ja kaitse- nud; kuid miski parlamentline eesõigus ei kaitse süüdlasi, kui ta riigiäraandmisest se- pitseb ehk parlamendis ennaft lubamatult ülewal peab. Jga inglasel on wabadus, ol- gu see sõnas wõi kirjas, kas üffitsult ehk foosolekutel ja ühingutes isegi radikaalse- maid reforme ja uuendusi seaduslikel alu- sel nõuda, kuid tal ei ole wabadust (iseal lordil ega „commoner'il“ mitte) riigile sõ- da kuulutada, ehk ühenduses omamaalase- tega ehk wõera rahwustega ehk „rahwus- wahelistega“ riigi fukutamist ette walmis- tada ehk oma mõtteofalistega diktatuuri loomist püüda. Selle peale waadetakse kui kuriteo „felony“ — riigiäraandmise peale ning ei ole ses suhtes mingit „immuni- teeti“ (puutumatus) ei parlamendis ega wäljaspool seda.

Traditsioon hoolitseb selle eest, et igauks selle wõimuga rehkendab, ning ei sünni see mitte, siis hoolitfewad kohtud, nii kõrgemad

kui alamad, et süüalune kogu seaduse ning õiguse raskust tunda saab. Inglise parla- mentline õigus tunneb kahte ränka karis- tusabinõud oma kohuseid unustanud ehk äraandlikkude riigimeeste ehk eraisikute wastu.

Mõlemaid abinõusid pole kuu tarwitusele wõetud — nad puhkawad nii ütelda „arfe- naalis“, kuid nad wõiwad uuesti päewa- walgusele peaseada, kui nende järge tarwi- dust peaks olema. üks neist abinõudest on n. n. „Impeachment“. Ta tabab ministreid ning kõrgemaid riigiametnikke, kui nad oma tegewuses endid kahjulikkudena ehk seadusewastastena awaldanud on. On aga nii kujunenud, et jarnasi kaebtuji alamto- jalt ülemkojale rohkem kui 100 aasta jook- sul pole olnud, ning parlamentaarne kabi- neti walitus teisi abinõusid tarwitada wõib, et kohuseid unustanud riigimeest ta- bada.

Teine abinõu on karm „aehtungsbill“ (bill of attainder), üks eriseadus, mis süüdlasi riigiäraandjaks kuulutab, ning te- male kõige rängema karistuse määrab. See on samuti üle 200 aasta tagasi wiimati tar- witusel olnud ja juhtumisel Lord Jan- rik'iga, kelle kohta kindlaks tehti, et tema ühes fukutatud Stuart'iga wandeseltis- seis, mille ülesandeks oli 1688 aastal uuesti maksmapandud õiguslik for- da fukutada. Sel korral tarwitati teda fukutuskatse wastu paremalt poolt, kuid puuduwad igasugused õiguslikud raskused, et seda äärmist abinõud parlamen- dis tarwitusele wõtta wõitluses pahempool- suslega. Kaheksateistkümmendal ja üheksa- teistkümmendal aastafajal sai aga parla- ment ja tema poolt wolitatud ning loodud walitus pehmemate abinõudega läbi, nagu see Charlistide liikumise puhul 30—40 a. XIX aastafajal oli, kes teatud sotsiaalset pööret kawatsefid, niisama 80 aastates, kus tirlased enam wähem awalikku wõitlust Inglismaaga pidasid.

Paiskab nagu sifaldaks Inglise parla- mentline õigus piiramata enamuse des- pootilist wõimu wähemuse üle wäljaspool rahwaesitust. Kuid lugu pole nii, wastu- ofka: wähemuse huwid leiawad täielist lu- qupidamist ning seadus pakub laialtli õigusi ja wõimalusi nende waadete eest wõitlusi- seks ja kaitsemiseks, kuid wiisakal ja loiaal- sel teel. Usutakse seisukohal, et wähemused

riigis mitte riigi õnne stuse kallal ei tõsta, vaid riigi poolt ja selle huvides. Oppositsioon ei ole Inglismaal mitte üksi lubatud ning sallitav, teda peetakse isegi kasulikuks. Kuid see peab olema loiaaline, lubatud opositsioon, mis riiki ei eita, vaid toetada tahab. Kuid nii pea, kui vähemus püüab parlamentli digusi seks kasutada, et rahwaesituse tööd võimatuks teha (abstraktsioonid, interpellatsioonid jne.), siis astub „speaker“ (alamkoja eesistuja) teravalt välja, ning koda warustab teda tarvilise võimuga, riigivastase mängu lõpetamiseks. Kriti karmilt sünnib see juhtumistel, kus vähemus teatava võera jõe

üleandel ning tõbritstana tegutses.

Nii mõeti alamkoja poolt 80 aastates XIX aastajal väga energilised abinõud tarvitusele, kui selgus, et iirlased väljastpoolt tulnud näpunäidete järgi välja astusid. Sellepärast võib iga väljastpoolt juhtunud agendi osa mängimine, kes riigikorda eitab, Inglise parlamendis kannis halbu tagajärgi anda ja niisuguse teguviisi ja väljaastumise peale ei waadata mitte ainult kui viisakuse ta sammu, vaid kui riigivastase sammu peale, ning parlamentlised eesõigused ei pakuks seal juures mingisugust kaitset.

(Järgneb).

Korteriolud Eesti linnades.

Tallinna linna statistika büroo juhataja W. Smetanin.

(Lõpp.)

Peatades eriti linnawalitsuste tegemuse juures, peab tähendama, et see tegemus oli tõige pealt selle poole sihitud, et majade ehitajatele võimaldada soodsatel tingimistel ehituskruuntisid saada. Selleks on linnade maatagavaradest ükifikud osad ehituskruuntideks planeeritud ning soomijatele põlise rendile välja antud. Ükifikuteft linnadest võiks Tallinnat nimetada, kus linn on 55 kruunti valmis planeerinud. Suuremate elumajade ehitamiseks on määratud kruunid 400—700 ruutjülla suurused, kuna väiksemate majade jaoks on kruunid vähemas suuruses ette nähtud: osalt 125—130 ruutjülla ja osalt 200—222 r.-jülla suuruses, selle järele kus linnajaoas nad asuvad. Põlise rendi tingimiste järele kannab rentnik uulitsa ehitamise — sillutamise, kanalatsioonit ja weewärgi kulud, mis iga kruundi jülla peale välja arvatud on, 680—860 mk. ehk 1175 mk. kruundi asupaiga järele. Uulitsa ehitamise kulud on arvatud põhimaksums kruundi eest, misjuurest summast peab rentnik koge 10% ära maksma, kuna ülejäänud osa on ta kohustatud 15 aasta jooksul tasuma, makstes aastaks 11.8% kui võla % ja võla amortisatsiooniks. Peale selle maksab rentnik iga aasta madalat obrokimaksu 3 marka eeslinnas asuwate kruuntide ruutjülla pealt, kuna kallimate kruuntide pealt 10 m. suurune maks on kindlaks määratud. Rentnik on kohustatud kolme aasta jooksul kruundile elumaja ehitama, ehk wastasel korral lähes kruunt linnale tagasi ja rentniku poolt sissemaksitud summa jääb linna

kasuks. Nendest rendilepingu tingimistest on näha, et linn maad tasuta välja annab, et aga kõigiti elumajade ehitamist toetada.

Mis teistes linnadesse puutub, siis antakse ka seal ehituse kruuntisid üldistes joontes samadel tingimistel välja, nagu Tallinnas. Kruuntide suurus on suuremalt jaolt 400 ruutjülda mõetud, et võimaldada aianduse edendamist, mis meie keskmiste ja väiksemate linnadele suure tähtsusega on.

Peale ehituskruuntide soetamist annawad linnad ka toetus-ehituslaenu nendele, kes riiklise toetus-laenu, mida allpool lähemalt kirjeldame, saanud, 1/7 osa suuruses viimaseft.

Meie suuremad linnad Tallinn ja Tartu on ka ise hakanud elumaju ehitama. Esialgul on ajutisi barakkisid nende elanikkude jaoks ehitatud, kes kohtuotsuse põhjal korterist välja tõstetud; lähemas tulevikus on kavatsus ehitada elumaju oma ametnikkudele ja siis riiklise toetusega, ka üldiseks tarvituseks.

Ka majade remondi küsimuse lahendamisele on lähemale asutud. Tallinna linnavalitsus on päewakorrade küsimuse üles võtnud pikaajalise laenu muretsemise majade remontideks ja on ka sellekohase kawa välja töötanud. Selle kawa järele tuleks riigikassa käest 50 milj. marga suuruses laenu paluda ning pikaajalisi laenusid esialgul linnapanga, pärastpoole aga, kui kommunaalimobilspank asutatasse, viimase kaudu majaanikikudele välja anda. Laenu ülemäär oleks 250.000 marka ja selle

Kustutamise aeg 10 a., kusjuures protsendi kõrgus oleneb riiklasksa protsendist. Laenu väljandamiseks määratakse isikraline kontrollkomisjon, kes koos seisab linna-panna, linna ehitusosakonna ja majaomanikkude seltsi esitajatest. Komisjon otsustab majade paranduse tarvilikkuse üle, waatab wastawad eelarwed läbi, awaldab arwamist laenu suuruse kohta ning teostab järewalwet selle üle, et laen tõesti määratud otstarbeks tarwitatakse. Kui laenu muuks otstarbeks majaomaniku poolt ära tarwitatakse, nõutakse see wiibimata taotasi. Peale Tallinna on ka weel teistest linnadest soowitawaldused mainitud otstarbeks laenu saada.

Mis puutub riikwalitluse tegevusse, siis tuleb kõige pealt seda terwitada, et riikwalitlus on tänawu aastal hakanud oma ametiasutuste ja osalt ka ametnikkude korterite jaoks ise maju ehitama ja on loobunud elumajade ostmisest ja nende ametiasutuste ruumideks ümberehitamisest. Teisels, on ka tähtis Riigikoou poolt 3. apr. 1922 a. wastu mõetud „Elukorterite ehituslaenu seadus“, mille põhjal võimalik on wõrdlemisi madalaprotsendilist laenu saada. Selle seaduse järele määrati rahaministeeriumile 210.000.000 margaline krediid kolmeks aastaks a 70 miljoni marka aastas, mis wälja antakse linna ja alewi omawalitlustele ehk nende kaudu ja wastutusel ehitusühinontele ja ühikutele tiikutele 50 aastaks, kuni 70% suuruses ehitus-kuludest, tingimiseoa, et omawalitlus riiklise laenuga ühesuaustel alustel omalt poolt lisaks annab kooufondlist toetuslaenu wähemalt 1/7 osa riiklise laenu suurusest. Laenu kustutatakse iga-aastase ühesuuruse kustutussummadega aja jooksul, mille peale ta wälja antud. Kolmandast aastast algades maksab laenuaaja laenu pealt 4%, arwates laenu kustutamata osast. Täiendawates Wabariitai Walitluse määrustes ehituslaenu asjus, on ette nähtud, et ehituslaenu antakse ainult niisuguste korterite ehitamiseks, mis koos seisawad mitte rohkem kui kolmest toast, kõõist ning tarwilikult kõrwalruumest. Gesõitgus laenu saamiseks on ühe perekonna majade, — ühe- ja kahakordsete, — kahe kolme ja nelja korteriga majade ehitamiseks. Mitmekordsete majade ehitamiseks antakse ehituslaenu ainult siis, kui see wastawalt linna planeerimiskawa nõuetele teatawal frundil tarwilik on. Et laenu andmine kindlal alusel sünniks, ar-

watakse Eesti markades saadud laenude summad wõlakohustustes ümber kuldararwmidesse W. Walitluse poolt laenude wäljandmise ajaks kindlaks määratud kulla turuhinna alusel (4. auro. 1922 a. W. W. määruse põhjal — 1 gr. kulda = 240 E. marka). Laenu tasutakse Eesti markades, milleks tasumisele tulewad kuldararwmid arwatakse Eesti markadesse ümber, samuti Wabariitai Walitluse poolt tasumise ajaks kindlaks määratud kulla turuhinna alusel. Ehituslaenu abil ehitatud majades olewate korterite ja nende osade üürihinna määrab kuni laenu kustutamiseni linna- wõl alewimolikogud, arwesse wõttes järgmist kulusid:

- 1) Ehituslaenu ja ehitusse mahutatud erakapitaali %%, kuid need ei tohi mitte rohkem kui 1% Eesti panga diskonto % kõraem olla (praegu on see 7,5%);
 - 2) amortisatsioonil kulud;
 - 3) remondi kulud;
 - 4) tulekinnituse kulud;
 - 5) finniswara pealt wõetud riiklised ja kooufondlised maksud;
 - 6) maa eest maksetaw rent, wõi rendi wäärtus, kui majaomanik on ühtlasi krundi omanik, arwates seda mitte üle 3% maa hinnast, mis omawalitluse poolt liikumata waranduste maksu aluseks wõetud on.
- Riiklist ehituslaenude andmist otustab teedeministeeriumi juures asuw komitee, mis oma tegevuse 27. juunil 1922 a. alustas. Kuni 1. märtsini 1923 a. on linnade ja alewiwalitluste käest komiteesse 240 ehitusprojekti fiske tulnud. Laenu on 61 ehitusele 70.308.000 marga suuruses lubatud.

Peab tunnista, et riiklise ehituslaenu üldsumma kanoeltki ei rahulda kõiki laenu nõudmist ja lähemal ajal tuleb ühel ehk teisel kuuil ehituslaenu summat tõsta. Wabariitai Walitlus on osalt selles suhtes samme astunud ja 1921 a. 70 milj. wälja andmata laenuks määratud summat 1923 a. peale ülewitnud ning hakanud eestkätt laenuksid nendele linnadele andma, kus korterikriis kõide terawam on. Kuid see abinõu ei suuda kuigi tunitawalt asia parandada, sest arwesse wõttes, esiteks, ainult Tallinna linnawalitluse kuni 1. märtsini 1. a. fiskeantud palweid ehituslaenu asjus, siis tõuseb soowitawa laenu üldsumma juha 150 milj. margaani. ning, teisels, ainult Tallinna 1850 korterita perekonnale wastawa kawa korterite ehitamiseks, arwates kahetoalise korteri ehitamise kulu 300.000

mf. peale, läheks üldiselt 555 milj. marka waja; oletades, et majade ehitajad wad keskmiselt 60% sellest summast riiklist toetuslaenu, siis näeme, et ainult Tallinnale peaks 333 milj. marga suuruses laenu antama. Peale toetuse laenu korraldamist on Wabariigi Walitsus, arwesse wõttes linnade poolt awaldatud soowi, pikaajalise krediidi küsimuse majade remonteerimiseks päewakorrale wõtnud. Riigivalitsus on põhimõttelikult otsustanud finantseerida 50 milj. margaga Tartus asuwat Eesti hüpoteekpanka ja on soowitanud Eesti Pangale (riigipank, mis ärilisel alusel töötab) selle summa suuruses osta Tartu panga pantfirju. Tartu pank aga on kohustatud seda summat korterikriisi lahendamiseks tarwitama, nimelt elumajade parandamiseks, nii et sellest wäljaantud laenu üldsummast saaks Tallinn 25 milj. marka, Tartu 10 milj. mf. ning teised linnad kokku 15 milj. marka.

Olgugi, et see summa kõiki laenusoowijaid rahuldada ei suuda, sest nagu juba ülaltähendatud, palus Tallinna linnawalitsus mainitud otstarbeks 50 milj. marka ja saab ainult pool sellest, jüski tuleb seda E. W. Walitsuse sammude kõigiti terwitada, kõige pealt sellepärast, et elumajade lagu-

nemisele, mis üheks tähtsamaks korterikriisi teguriks on, wõib piiri panema hakata ja wähemalt üks meie kahest hüpoteekpankadeft saab pärast mitmeaastase paasijuse seisukorra jälle ellu kutsutud. Wõpüks pilku tagasi heites meie linnades korterikriisi arenemiskäigu ja sellega wõitluse ajajätkude peale, siis peab kahjuts tunnistama, et wõitlus on hilja peale algatud. Kuid see hiline algus ei ole aga teadmatuseft ehk saamatuseft tingitud, waid tarwiliku kapitaali puudumiseft ja wajaduseft sõdade ja muude tagajärgedega wõidelda, millel hädalisem iseloom, nagu toitlus- ja terwishoidliste küsimustel ja millede lahendamine kiires korras pidi siindima. Alles meie majanduslise elu terwenemisega ja pärast tähendatud küsimuste enam-wähem rahuloldawat korraldamist, awanes võimalus ka korterikriisi lahendamisele lähemale astuda. Hilise wõitluse algusega on seletatavad wäikesed tagajärjed, kuid silmas pidades järjest kasvawat energiat selle küsimuse lahendamisel, mis nii omawalituste asutuste, kui ka eraisikute poolt awalikuks tuleb, wõime rahulikult tulewiku waadata, kuigi korteripuuduse terawus weel mõni aasta ennast tunda annab.

Endised Eestimaa linna kodanikkude liigid ja nende asutused.

O. Lio.

Praegusel ajal on kõik Eesti kodanikud seaduse ees ühetasulised, järjelikult ka ühejuguiste poliitiliste õigustega. Endisel ajal ei olnud see aga mitte nii. Tol ajal olid poliitilised õigused ainult mõisnikudel ja „bürgeritel“, kes ka oma ehtajate kaudu Eestimaa üle walitsesid. Rõrwale jättes mõisniku seisust, kelle käes maawalitus laiemas ulatuses oli, puudutame siin kohal linna kodanikkude õigusi.

Linna elanikkude liigid olid järgmised: aukodanikud, gilde kaupmehed, literaadid, wäikekodanikud, käsitöölised, wabad inimesed, teenijad ja lihttöölised (Walt. Graj. § 941, II j.). Sjeeralisi õigusi nendel liikidel ei olnud, kuid wõrreldes talupoegadega, kes tol ajal orjastikes wiibisid, olid nad wabad, mis sel ajal tegeelikult wäga tähtis oli.

Et aga poliitilisi õigusi saada, pidid eelnimetatud isikud weel „bürgeri“ seisuse omandama (§§ 942, 943 — 2. jagu), kuid isik, kes „bürgeri“ seisuse tahtis saada, pidi tingimata ühest eelnimetatud grupist olema, tuhju tema ka pärast „bürgerisfaamist“ edasi jäi.

Rüüd tähtsaks küsimus, kuidas tekkis „bürgeri“ seisus ja, eriti, ka teised linna kodanikkude liigid.

Pärast Eestimaa allasheitmist asusid rüütlikud peaaesjalikult maale, kellest pärastpoole mõisniku seisus tekkis. Linnadesse aga tulid Ohtu-Euroopast, eriti palju Saksamaalt, kaupmehi, käsitöölisi, haritlasi, kus nad ka soodsat pinda oma tegewusele leidsid.

Rüütlikel kui maawalitusejatel oli soow linnades oma wõimu maksma panna, mis linnalasi omakord sundis organiseeruma ühingutesse, mis pärast suuremates linnades gilded, wähemates aga kus rüütlikte wõim ennast rohkem tunda andis, bürgerite korporatsioonid oma ehtajatega tekkisid.

Gildedel (ühingutel) olid alguses wäga lihsad eesmärgid — ainult pidustada. Pärast omandasid gilded usultse ilme, mis pärast nad ka wennaiste ühinguteks muutusid. Elutingimised aga sundisid (meie wahetord rüütliktega) pärast kodanikke koonduma gildedesse mitte ainult elukutseliste huwide kaitset, waid peaaesjalikult omakaitset igajugu waen-

laste vastu. Nii tekkisid kindlalt sõlmitud organisatsioonid, kes pärast linnades walitsemiseks klassits jäid. Sarnast arenemiskäitu elasid ka meie gilded läbi. Tallinna gildedest kandis juuremat Püha Olai ja püha Kanuti nimesid.

Tallinnas oli 3 gildet, igaüks neist töötas oma põhikirja (Schrage) järel. Need põhikirjad kaotasid maksuuse Baltimaa erajeaduse wäljaandmisega, kus kõik gildede õigused ja kohustused ette nähtud on. Gilde liikmeks wõis Tallinna linnas olla ainult see, keda Magistraat „bürgeri“ seisuse vastu wõttis (§ 997 — 2. j.). Bürgeriks soowija pidi olema risti-uustu, Wene riigi alam, wabast seisusest ja hea ülewaldamisega (§ 995 — 2. j.). Uus bürger oli kohustatud isearalisk kodaniku wannet andma, milleks tema muu seas töötas oma kodaniksetega linna kaitsta kuni wiimse weretilgani (§ 998 — 2. jagu). Pärast bürgeri seisuse wastuwõtmist oli õigus gilde liikmeks saada. Gildesse wõeti vastu ainult üks kord aastas (Vaetareverjammlung), s. o. koosolekul, mis 3 nädalat enne Lihawõtte pühi oli, (§§ 1002, 1009 — 2. j.). Tallinna suure gilde liikmeks wõisid olla: 1) kaupmehed, 2) literaadid, 3) kirikuõpetajad ja linna ametnikud, kui nende abikaasad suure gilde liikmete tütreid olid. Peale selle wõisid igal ajal suure gilde liikmeks saada Tallinna eesõigustatud õllepruulimise ühijuse liikmed (§ 993 — 2. j.).

Wäike, ehk Kanut gilde liikmed olid ainult käsitöölised (994).

Tallinna allinnas maksis Gestimaa linna tsiviilõigus (Эстляндское Городское право) Toompeal aga Gestimaa maa tsiviilõigus (Эстляндское Земское право) w. Baltimaa erajeaduse 3. jao sisesejuhatus § 9.

Ehk küll pärast Tallinna jaotus all-linnaks ja Toompeats ümber muudeti, jäid tsiviilõigused maksuaks, mida ka tõendas üks senati seletus. Sellepärast oli Toompeal oma iseseiswad asutused ja administratsioon. Vogtei kohtudel wäikestes linnades oli õigus bürgeri seisuse vastu wõtta (1018 — 2. j.). See õigus oleks pidanud loomulikult ka Toompea Vogtei kohtul olema, kuid wiimase kohta antud seadustest näeme, et temal seda õigust ei olnud (1211 ja edasi 1. j.). Nii wõis tegelikult Toompeal bürgeri seisust ainult gilde anda, mida ka kaudselt § 1015 — 2. j. tõendab, ehk küll eelmine § selle vastu räägib. Mõned omandasid Toompeal bürgeri seisust Toompea Vogtei kohtu otjaste põhjal, kuid selleks puudus seadusline alus.

Gilded wõisid linnades wõimu oma kätte ((riigivalitsuse wõim oli tol ajal wäga wäikene Gestimaa)). Selles suhtes oli neil ka werised kottupõrked rüütliatega, kuid siiski juutsid oma õigusi kaitsta. Bürgeritel oli tarwis ka alamaid teenijaid ja veel rohkem — elawat jõudu waenlaste vastu. Et seda saada, siis wõisid nad oma kaitse alla ka orje, kes rüütlike juurest ära põgenesid. Nii pääsesid mitmedki eestlased mõisnikkude hirmuwalitsuse alt. Nendest tekkisid pärastpoole wäikekodanikkude, wabainimeste, teenijate ja

käsitööliste kihid, kuna kaupmeeste, literaatide ja käsitööliste grupid — esimejed laks täiesti ja wiimane rõhwas enamuses — wäljamaalt tulnud elemendist koos seisid. Linnas olles leidis mõnigi eestlane wõimaluse bürgeriks saada. Peaaegu kõik gilde kaupmehed, literaadid ja meistrid olid bürgerid. Ehk küll teistel kodanikkude gruppidel poliitilist õigust ei olnud, kuid isikliku wabadust loeti tol ajal, kus ümburuses kõik orjaitkes waewles, üheks wäga tähtsaks õiguseks.

Nagu ennem tähendatud, olid bürgerid Tallinnas täiesti linna peremehed. Ainult bürgeritest moodustati linna omawalitsust, kohtu, poliitiseid juhtiwaid jõudusid.

Wõrreldes weneaegset linna omawalitsuse õigust magistraadiga, näeme, et Tallinna magistraadil niisugused laiad õigused olid, milledest linnawalitsused ei tohtinud mõeldagi, näituseks: järelewalwe poliitise ja wangimajade järele (§ 1014, 1. j.); deputatsioonide saatmine keisrile; taebused administratiiv asjades anti kubermangu walitsusele, kui aga magistraat wiimase otjusega rahul ei olnud, siis wõis otjekohe senati poole pöwrata (§ 1016 — 1. j.). Kohulikud des asjades allus magistraat ainult senatile (§ 1019, 1. jagu).

Wähemates linnades ja Tallinna Toompeal olid omawalitsuse asutusteks Vogtei kohtud ning Haapsalus magistraat, kuid nende õigused ei olnud mitte niisugused, kui Tallinna magistraadil. Etin wõis juba riigivalitsus oma mõju awaldada Vogtei kohtu esimehe kinnitamise juures (§§ 1407, 1415 — 2. j.), ning Toompeal ka palga määramisel (§ 1208 1. j.). Tallinna magistraadi liikmeid keegi ametisse ei kinnitanud, kuna Haapsalu magistraadi liikmeid Oberlandgericht kinnitas (§ 1410 — 2. j.). Omas tegevuses olid Haapsalu magistraat ja Vogtei kohtud wastutawad kubermangu walitsuse ja Oberlandgerichte ees (§§ 1219, 1233, 1253, 1254, 1279 — 1. j.).

Tallinna Kanut ja Toompea gildedesse pääsesid ainult tsunfti meistrid. Tsunftid olid käsitöölise ühingud, nendel oli igaühel oma põhikirja (Schrage). Iga tööstuse harul oli oma tsunft. Tsunftide liikmed jagunesid meistriteks ja sellideks. Kuni 1866. a. olid kõik käsitöölised sunnitud ennast tsunftidesse üles wõtma. 4. juulil 1866. a. seadus sai aga tsunftidele surmahoobiks. Uued käsitöölised, kes tsunftides ei seisnud, said tugewateks wõistlejateks tsunftidele. Loomulik, et tsunftid, kes ainult sakslastest koos seisid, oma mõju pikkamisi kaotasid. Niisamuti jäid ka käsitöölise gilded mitte enam kõigi käsitöölise, waid ainult ühe grupi esitajaks. Samuti oli ka suure gildes. Tallinna ilmusid kaupmehed ja haritlased, kellele gilde põhimõtted wõõrad olid, ja kui veel tähele panna, et peale sakslaste teisi gildesse vastu ei wõetud, hakkas ka see gilde lagunema, jäädes ainult ühe wäheste grupi kodanikkude seisuslikeks asutuseks.

Wene walitsus pani aga kõik rattad käima, et Gestimaa omapärast linnawalitsust reformeerida,

muidugi jelles mõttes, et maad weneštada, ja meie näeme, et olud tahtmatult walitſuſe ſoomidele waſtu tulewad. Terwe omawalitſuſ on aimult wäikſe grupi käes, kes jelleſt omale monopoli teinud. See ei ole õiglane ja ei waſta omawalitſuſe põhimõtetele, ſelleſta põhjendatigi meil Wene omawalitſuſe ſeaduſe maksma panemiſt.

Ehſt küll juba 26. märtil 1877. a. antiud ſeaduſega kawatſeti ka Ceſtimaal „Городовое Положение“ maksma panna, kuid mõnede lihtide waſtutõõtamisel, mida iſegi ſenaator Manasſeini rewizſjon ei ſuutnud korraga murda, jõuti ſeda reformi kuni 1889. a. edaſi lüfata. Samuti ka kohtudega. Siin wõis juba walitſuſ tergeſti talitada, ſeſt et endiſed kohtud, miſliſed aimult ſakſlaſte käes olid, ſaid rahwale nii waſtikuts, et tõesti kohtu reform waſtwaſ rahwa ſoomidele, ſellepeale waatamata, et kohtu Wene keele peeti.

Ja nii näeme, et 1889. a. reformid leiſid eeſtlaſte poolt waſtutulemiſt, ſeſt et endine kord oma õigluſeta olekuga oli rahwale ruſuwaks ſaamud. Linnaſes ſakſlaſed küll kaotasid, aga maal ei ſuutnud walitſuſ ehſ ei tahtnudki täielieſ ulatuſes oma kawatſuſi läbi wiia ja nii jäi ka meil kuni 1917. a. kõiſ maa omawalitſuſ (peale wallawalitſuſte) ſakſlaſte kätte. (Seda wõib ſeletada ka keiſer Alekſander III umbuſalduſega ſemſtwo waſtu.)

1889. a. reformiga kaotasid gilded oma poliitilieſ õiguleſed. Uus linna ſeaduſ ja Alekſander II kohtureformid tõrjuſid bürgerid omawalitſuſteſt ja kohtudeſt eemale. Seaduſe eelõõduga oli kawatſetud gilded täieſti ära kaotada, ning meie kaupmeeſte, kõiſtõõliſte ja wäikekodanikkude ſeiſuſliſed ajutuleſe ſiſe ſeada (купеческия, ремесленныя и мѣщанскія управы), kuid Peeterburis ei läinud ſee aſi läbi.

Bürgeri ſeiſuſ ja gilded jäid järele, gildele anti õigus aimult oma ſſemiſte aſjadega tegemiſt teha. Kuid üks tähtis õigus anti ſiſti nendele — walida

oma poolt maſuwalitſuſe liitmeid. Ja ſiin näeme jälle üht pimedat kätt. Maſuwogukond, kelle rõhuw enamuſ mitte bürgerid polnud, pidi omaſ eſtuleſ kahte gilde ja üht linnawalitſuſe eſtatajat kanatama. Kui moonutatud on ſelle ſeaduſe motiivid, ſeda näitab motiivide ſeletuſ, kuſ beldakſe, et enamuſ maſuwogukonnas on mitte-bürgeritel. Zoomuſliſ, et niſſuguleſ põhjuſel ei ole mingiſuguleſ mõtet bürgeritel kahte eſtatajat walida. Zeiſeſ, maſuwalitſuſe eſtmeeſt walib linnawolikogugu, ehſ küll rõhuwal oſal kogukonna liitmetel waranduliſt ſenjuſt ei ole.

Kuberner Schahowſkoi, kelle tahtmiſe waſtu ſee ſeaduſ läbi wiidi, läſ nii kaugele, et lubas maſuwalitſuſe liitmeid maſuwogukonna poolt walida, kuid päraſt oli ſummitud ka ſeaduſt täitma.

Peale ſelle omandajid gilded weel ühe päälnäha ilmjuüta, kuid eeſtlaſtele wäga tähſa õiguleſe. See ſeiſis nimelt ſelleſ, et gildedel oli õigus kirikute warandulſt walitſeda oma eſtatajate kaudu (§ 1058 2. j., § 1014 p. 10 — 1. j.). Magiſtraadi ära kaotamiſega, kellel piieſkopi õigus oli (епископальное право), ei olnud gildedel enam mingiſuguleſ õiguleſt kiriku warandule üle walitſemiſeſ, ſeſt et ſeda õiguleſt, kui oleks järele jäänud, oleks pidanud omandama mitte gilded, waid kohalik omawalitſuſ.

Tallinna magiſtraadi piieſkopi õigus tekkis järgmiſel wiilil: Kuni uſupuhatamiſeni oli Tallinnas walitſewaks uſuks Rooma-katoliku uſt, mille kõrgemaks eſtatajaks Tallinna piieſtop oli. Üks piieſkopi õiguleſteſt oli ka järelewalwe kirikute waranduleſte walitſemiſe üle, tegelikult aga teoſtaſid walitſemiſt gilded. Pärast uſupuhatamiſt läſ järelewalwe magiſtraadile, mida ka Wene walitſuſ ſankſioneeris (Tallinna allaandmiſe leping 29. ſept. 1721. a.), gilded tõõtaſid ſelles ſuhteſ aimult kui magiſtraadi kontragendid.

(Järgneb.)

Süümärkide tõenduste teadulised alused.

Dr. E. Locard'i järele.

V. Tõelieſuſe mõiſte ja aſtmed.

Kaitſja wõib jageli aſjatundja ekſperdiele, kes kohtule enda arwamiſt ette kanab, terawmeelſe küſimuleſega eſineda: kas ekſpert on ſuutnud ſaamutada omaſ otjuſeſ matemaatiliſt täpjuſt? Mõiſte täpſema ſeletuleſe puuduſel wõib ſarnane küſimuuſ uufi waieluſi eſile kutsuda ning oſawa kaitſmiſe poliitika tagajärjel wannutatud meeſte peaaſjudeſ ſuurt ſegaduſt ſünnitada. Matemaatiline täpjuſ tähendab aimult, et nimeta arwude, kujundite ehſ lõpmata wäikſete ſuuruſte teatawa kombinatſiooni abil on mõimalik tõeſtada ſamaſuguleſ

printſiipi. Sellel tõelieſuſe kujundil pole aſtmeeſtikuſ, ſeſt ta iſe wäljendab mõtlemitſe aduſte põhitõõdeſid.

Kriminaliſtikas on peaaſjalikult jutt moraaleſt tõelieſuſeſt, mida wõiks küll nimetada weendeſ ilma tõenduleſteta. Selle moraaleſe weende mõju, mida wannutatud meeſteſt nõutakſe ja mille nad ſaamutawad tunniſtatajatega waſtuleſe aduſeſt ja aukartuleſeſt, mida tuntakſe punaſt kuube kandwa prokurõri waſtu, kaſjubki kaitſja kårarikate kõnekäänude abil õõneſtada ja häwitada.

Kui ſeda põhjalikumalt uurida, ſelgub, et

fiin on jutt füüsilisest tõelisusest, mis on põhjendatud eelmistes peatükkides kirjeldatud meetodidega. Füüsilist tõelisust, kui vastandit ühelt poolt absoluutsele matemaatilisele ja teiselt poolt moraalile, millele pole võimalik täpsmaid piire tõmmata, võib jagada ahtmeisse. Füüsilist tõelisust võib mõõta ja avaldada arvudes, ta võimaldab ka efektiivuse astet välja arvata. Sarnaste väljaarvamiste võimalus annab sageli põhjust füüsilist tõelisust ära vahetada matemaatilise täpsusega, mis aga sügugi õige ei ole.

Üldiselt on võimalik ära määrata peatingimused, millest füüsiline tõelisus oleneb. Need on:

1) Mõõtmiste täpsus, mis oleneb jälle tehnika täielikkusest. Nii on, näituseks, kasulik sõrmejälje iseloomustavate jooni päewapildistuse abil tugewasti suurendada. Aga veel tähtsam on nende loomust ära määrata ja, näituseks, teada, kas mingil joone katkestusel sama tähtsus on nagu saarel ehk meresuul maakaardil.

2) Uurimise materjali rohkus. Tüüpilise ainet annab keemilisel uurimisel vähem kindlaid resultate, kui suurem hulk sedasama ainet. Samuti on 10 lehefulje salakirja juures eksemplaride võimalus null, kuna paari rea salakirja juures mõned eksemplarid tingimata esile tulevad.

3) Kogutud tõenduste sisetamine, kui nad üht ja sedasama asja tõendavad. Sõrmejälgi, mis oma iseloomustavate joonte tõttu teatavalt oletustil laskeb teha, eemaldab veel rohkem eksemplaride võimalust, kui juure lisada poroskoopilise sarnastamise. Kahe kirja sarnastamine nurkade mõõtmise abil võib veel rohkem weenewaks saada kõveruste ja lehwide sobimisel.

Suureks hädahüks uurijale võib saada liiga suur usaldus laboratooriumis saavutatud tõenduste vastu ehk kõikide tõenduste ühewäärilisteks hindamine. Sielt ei tohikski laboratooriumis saavutatud resultate nimetada tõendusteks, vaid ainult kahtlustuspõhjusteks. Alles igakülgse järeelkaalutlemise tagajärjel võivad nad tõendusteks muutuda. Ei või ka kahtlustuspõhjustelt rohkem nõuda, kui nad tõendada suudavad. Peaasi seisab just selles, et tarwis ofata ära kahtutada seda, mida kahtlustuspõhjusted tõendada suudavad.

4) Kahtlustuspõhjus ei ole kunagi absoluutne tõendus. Selle all mõistetakse, et eksemplarid võimalused kunagi

ei võrdne nullile. Arwataw weriplekk pesu peal ei muuda terpentiiniga segatud guajakpuu rohelist karwa siniseks, mis oletada laskeb, et see mitte weriplekk ei ole. Aga kuigi oleks esile tulnud kõige kenam sinine wärw, ei oleks siiski wõinud eksemplarid otustada, et see weriplekk on, sest me teame, et terve rida anorgaanilisi aineid sinist wärwi ühendusi annawad.

Füüsilise tõelisuse isearaldus on, et tema absoluutsed eksemplarid võimalused ei piirid on kättesaamatud. Siiski võimaldavad filmapuutuwad sarnasused, et uurija südametunnistus täiesti rahuldatus saaks. Just füüsiline tõelisus, mitte matemaatiline, laskeb oletada, et meie surema peame. Tõesti, on suur hull inimesi enne meid ära surunud ja sellest otustame, et meil rohkem võimalust on suremiseks. Ehk küll võimalust mitte surra on waga wähe, siiski ei võrdne nad mitte nullile. Võimalust süüta inimest süüdi mõista, põhjendades selle isiku kuriteo paigal wiibimist sõrmejälgede sarnasusega, võib wõrrelda võimalusega, et ühel päewal mingi linna elanikud kõik endu elu enesetapmisega lõpetaksid, ehk mingi linna majad üks-teisest rippumata põhjustel tuliroaks langetaksid. Teoreetiliselt võimaldavad need põhjusted eksemplarid võimaluste arwu ainult lähendada aga mitte wõrrutada nullile, kuid praktikas on see arw tähtsuseta.

Siiski on praktika näidanud, et mõnikord üllatawad sobiwused ette tulewad, millised igakord tõelisust ei põhjenda. Näituseks, leiti kedagi naesterahwast tapetuna; tema käes leiti kolm 6—7 cm. pikkust tumepruuni juust, millised olid arwatawasti kellegi täiskaswanud isiku omad. Üks juuks oli seebrasarnase warjundiga, nimelt oli ta waheldamisi $\frac{1}{2}$ cm. pruunikat ja $\frac{1}{2}$ cm. musta karwa. Selle juukse omaduse tõttu kahtlustati mõrtsukatöö ohwriks langenud naesterahwa poega, kelle juuksed olid 6—7 cm. pikad ja waheldamisi pruuni ja musta karwa, millised omadused sobisid tapetu käest leitud juustele. Sellelega näis süüdistus põhjendatuna ning ainult juhuslikult saadi kätte tõelist mõrtsukat, kellel samasuguste omadustega juuksed olid.

Gaboriau on toonud omas kriminaalromaanis terve rea sobiwust, mis ühel tõeliselt juhtunud mõrtsukatööle ette tulnud (Gaboriau „L'affaire Leronge“). Mõrtsukatöö paiga järeluurimine lasi

mõned oletused teha mõrtsuka isiku kohta: nimelt pidi ta wehklemissöögaga warustatud olema ning kandma halle kindaid, sest mõned niidid neist olid tapetu küünte külge rippuma jäänud, ja uhkeid kõrgete kontsadega kingi. Kahtluse alla langes keegi meesterahwas, keda keegi tunnistaja üles andis. Tema juures leiti tõesti katki rebitud kindad ja murdunud wehklemissööga tera. Ka tema kingad passisid üleswõetud jälgedesse. Siiski, waatamata nende sobivate tõenduste peale, ei olnud ta mitte õige mõrtsukas, mida pärastpoole juurdluse poolt kindlaks tehti.

Sellest tuleb niipalju õpetust wõtta, et mitte liiga suurt usaldust pakkuda kahtlustuspõhjustele, mis mitte küllalt wäljaarenenud tehnika abil saawutatud.

B. Kahtlustuspõhjus ei tõenda weel mitte süüdistust. Kohtulise juurdluse põhimõte on kindlaks teha süüdistawate hulgast õiget süüdlast. Kas kahtlustuspõhjus tõendab süüdistust otskoheleht ehk kaudselt? Mida tõendab kuriteo paigas leitud sõrmejälje sarnasus kahtlustatawa sõrmejäljega? Minult seda, et see inimene on puudutanud seda asja, kust sõrmejalg leitud. Tuleb weel kindlaks teha järgmist: esiteks, et see asi asus kuriteo paigas, kui teda puudutati; teiseks, et selle inimese wiibimine kuriteo paigal efektiivselt on tema süüdistuseks. Seda ei ole aga mitte wõimalik igakord selgeks teha. Riide peal on leitud plekk. Mida tõendawad Reichmann'i kristallid, millised saawutatasse, kui seda plekki teatud meetodi järele analüüeerida? Et see plekk riide peal on weriplekk. Kuigi kindlaks on tehtud et see inimeseweri on, mis ühel ehk teisel juhtumisel sinna sattunud, ei wõi sellest mitte järeldada ipso facto, et see plekk kuriteo toimipanekut tõendab. Alles siis wõib sarnast otsust teha, kui kõik teised hüpooteesid ära kasutatud.

Suuremalt jaolt saamad kahtlustuspõhjustes süüdistuse tõendusteks alles peale süüaluse enese süü ülestunnistamise. Kui ta selle asemel, et enda wiibimist kuriteo paigal, kus tema sõrmejalg leiti, ära seletada, seda salgab, ehk mingisugust wale põhjust otsib, kui ta, näituseks, tahab selgeks teha, et see plekk süündinud jahil ja olewat linnuweri, tuleb siiski lähemalt järele uurida, kas ta mitte kartuse pärast ehk soovil mingit teist asja salata, sarnaseid muinasjutte luuletab. Aga igaks juhtumiseks: Habebimus medacem reum (meil on tege-

mist waletaja kaebusalusega), mis mõnikord tähtsam on, kui süü ülestunnistamine.

Õpetlik näide selleks, milliseid efektusi juhtuda wõib, kui tõendust kritiseerimata, ainult asjaolude järgi otsustades, mõõduandwaks lugeda, annab meile järgmine kassikuritegu. Keegi wana naisterahwas oli ära tapetud omas majas, kus ta päris ükksinda elas. Tema korter oli peaaegu päris tühjaks rööwitud. Mias leitatse sammude jäljed, mis maja uksest algawad. Need jäljed wiivad okasaia ja sealt teisel pool aeda naabrimaja juure. Naabrimajas wõtab kriminaalametnikke nurisewalt vastu keegi meesterahwas. Sellepärast näib tema kahtlustarataw wälja. Sel ajal kui teda ülekuldatakse, leitatse paar saapaid, mis nurgas kuuwawad. Kahtlemata on need samad saapad jälgede põhjusteks, mis kuni majaukseni wiivad, kus kuritegu toime pandi. Teda peetatse mõrtsukaks, ta muutub wäga rahutuks, ohkab ja paistab juba walmis olevat süüdi ülestunnistama. Kuid ühe tühjaksrööwitud kummuti marmorplate peal leitatse sõrmejäljed, mis kaasa aitawad õige rööwli kinniwõtmisele. Esialgselt salgab ta enda süüdi, kuid on kindlaks tehtud, et ta teistel asjadel, mida rööwija kätte wõtnud, aga pärast maha wisanud, need samad sõrmejäljed on ja et nad kinniwõetud rööwli omadele sarnased. Õige süüalune on leitud; tal on weel werd küünte all. Teine mees, kelle omad need tallajäljed olid, oli õigel tulinud wanakese maja juure mõttega — teda paljaks rööwida, sest ta teadis, et sellel raha peidus oli. Ühe läwel aga on ta kõhelema hakanud, mida ta saapajälgede edasi-tagasi liikumine tõendab. Kartusest wallatud, põledes hirmust, tagasiwõetud sellest, mida wõiks nimetada kategooriliseks imperatiiviks, oli ta tundide wiisi maas istunud julguse puudusel teatsemiseks, kuna 20 m. eemal rööwel leidnud wanakese kaitseta, teda ära tapnud ning paljaks rööwinud. Teadmata, et teine, kes wähem tagasiwõetud süüdametunnistusest ja julgem olnud, juba puhta töö on ära teinud, läheb ta koidul tühjade kättega koju. Kui ta aga ametnikke tulemast filmitseb ning kuuleb, et teda kuriteos süüdistatasse, mida ta juba nii kaua oli kawatfenud, kuid ei suutnud lorida saata, on tema tõesti nii kohmetanud, et isegi ei tea, kas ta on süüdi ehk ei ole. Et ta kuni kuriteo paigani oli sammunud, mida saapajäljed tõendawad, oleks kuuwawe-

reline kohtu-uuri ja temalt kindlasti süü ülestunnistamist välja pressinud.

Ühte wabrikusse on õõsel sisse murtnud. Wargad on üle kinnimüüri ronides hoowi pääsenud ja seltsamal teel ka jälle lahkunud. Hoowi peal leitakse tallajäljed. Nagu jäljed tõendawad, on nad hoowi peal tuhwlites käinud, siis müüri peal saapad jalga tõmmanud, sest müüri krohw on wigastatud ning ka jäljed müüri taga kannawad teist iseloomu, kui hoowi peal. Müüri taga, seal kus jälgede järgi otjustades, wargad on müürikt maha roninud, leitakse keegi wanamees kummuli maas lamamast. Selgub, et wanamees on külma sõjariista taga rinnust läbi pistetud, mille tagajärjel teda otsekohe surm tabanud, ka nagu on tublisti wigastatud ja küüntega katki kraabitud, nii et waewalt teda ära tunda wõib.

Näib selge olewat: wargad on üffiku kuriteo pealtnägija oma teelt kõrwale toimetanud. Samal päewal sarnastatakse jäljed ja kriminaalpolitseil läheb korda warsti süüdlasi leida.

Need on juba tuntud murdmaread. Kohtu-uuri ees tunnistanud nad küll murdmargust, kuid mõrtsukatöö kordasaatmist salgawad nad kangetaelselt. Sel ajal aresteeritakse keegi joodik, kelle riietel leitakse wereplekid. Selgub, et see joodik on leitnud magamast kuriteo paiga lähedal. Tema sõrme küüne all leitakse juuks, mille sarnastamisel mikroskoobi all selgub,

et see tapetu wanamehe habeme juuks on. Joodik ise küll hästi ei mäleta, mis eelmisel päewal sündinud. Minult nii palju ta mäletab, et kellegi wanamehega koos purjetanud, pärast riidu läinud ja teda löönud, mille tagajärjel see maha kukkunud. Peale selle tahtnud ta koju minna, kuid olles wiinastanud olekus, tee peal ära nõrkenud, maha kukkunud ning wististi magama jäänud, nagu teda politsei ka üles leidis.

Niiwiisi tehti kindlaks, et joodik mõrtsukatöö oli korda saatnud. Need mõlemad näited tunnistanud, kui hädaohtlik on pimedalt uskuda lähemalt järeluurimata kahtlustuspõhjusi ja tarwidust kõiki jälgi väga tähelepanelikult ja täpisealselt sarnastada. Esimesel juhtumisel on sõrme ja riidejälgede ärakasutamine uurimist õigese teele wiinud, teisel korral on ühe juukse sarnastamine wale süüdistamise eest hoidnud. Nii näeme, et kahtlustuspõhjused alles põhjaliku kaalutlemise järele wõiwad süüdistuse tõendusteks teenida, kuid mitte ikka ei wõi nende waral lõpulikkust otjust teha. Nõnda jõuame otjusele, et tehnika kriminalistikas mitte esimest ja wiimast sõna ei räägi ning ei ole mitte ainukeseks abinõuks juurduse toimetamiseks. Kes soovib maksimaalselt tõelikkust saavutada, peab enda kätt palju kõrgemalt hindama, kui igasugust tehnilist riistapüüd. (Järgneb).

Õigusteadusest.

Tsiwiil-õigus.

Wann. adw K. Mikfeldt.

Р е р е к о н н а õ i g u s (семейное право) reguleerib perekondlisi wahetordi, mis perekonna ühingu liikmeid seowad. Praeguse aja perekonna ühing ehk lühidalt perekond seisab koos abielupaarist — wanematest ning nende lastest. Endistel aegadel oli perekonna mõiste palju laiem, temasse kuulus palju suurem grupe, isegi ühted, kelle del omawahel weresidet ei olnud, kuid kes perekonna isa (patria familiae) wõtmu alla painutasid. Niiwiisi wõib welda, et perekonna õigus puutub abielu ühingu, wanemate ning laste ühingu ning eeskostet (oneka) ning hooldamist (попечительство).

А б и е л у к s nimetatakse kokkulepet kahe isiku — meester. ja naisterahwa wahel ettenähtud wormis, mis sihitud on alaliseks kooselamiseks. Abielu aluseks on niiwiisi kokkulepe. Sellepärast nõuab abielu, nagu iga teinegi leping, kõige esmast waba tahtet ja arusaamisest. Sellepärast on, näituseks, maksuwõlga abielu, mis sunni wõi pettuse abil sõlmitud. Teiseks, kokkulepe saab tehtud meesterahwa ja naisterahwa wahel; kahe meeste ehk kahe naisterahwa wahel abielu ei wõi olla. Kuid, teiselt poolt, ühel mehel wõib mitu naist olla n. nim. polügamia, ehk mitmel naisel üks

mees — poliandria. Kultuurriikide seaduste järele aga on igal mehel lubatud ainult üht naist võtta — monogamia.

Abielu siht on alaline kooselamine, aga mitte ajutine vahetord, nagu see harilikude lepingute juures tekib. Võpüks peab see abielu leping seaduses ettenähtud vormi järele sõlmitud saama.

Abielu sõlmimine. Üldse, riipub abiellu astumine huviatud isikutest enestest ära, kuid selle juures on ikkagi teatavad eeltingimised olemas, mida riik oma seadustes kindlaks määrab, filmas pidades, et abielu läbi tekib uus ühing — perekond, millest ka riik huviatud on. Sellepärast määrab seadusandja esiteks need tingimised, ilma milleta abielu juuridilisi tagajärgi ei ole ja teisels juhtumised, millal abielu lahutada võib.

Mõlemate poolte käest nõutakse teatavat wanadust. Meie abielu seaduse järele („Riigi Teat.“ nr. 138 — 1922. a.) võivad abiellu astuda meesterahwad, kes 18 a. ja naisterahwad, kes 16 a. wanaks on saanud. Kui mõlemad abikaasad või üks neist ei olnud abiellu astumise ajaks ülevaltähendatud aastaid wanaks saanud, siis loetakse sarnane abielu, väljaarvatud mõned erandid, maksuasetuks. Kuid endistel aegadel tuli kaunis sagedasti ette, et juba 10—12 aastased lapsed abiellu astusid, iseäranis kõrgemates seisustes, nende wanemate ehk sugulaste poliitiliste sihtide saavutamiseks.

Silmaspidades, et abiellu astumiseks on tarwis waba ja arusaamisega awalatud nõusolekut mõlemate huviatud isikute poolt, siis ei või mitte abiellu astuda parandamata waimuhaiged, langetõbised rasfel kujul, kõik isikud, kes oma teo iseloomust ja tähendusest ei suuda aru saada ehk oma tegewust juhtida, ja pidalitõbised. Kõikidel nendel juhtumistel loetakse abielu niisamuti maksuasetuks.

Peale selle on igal abikaasal õigus kuue kuu jooksul nõuda abielu maksuasetuks tunnustamist järgmistel juhtumistel: 1) kui tema abielu sõlmimise ajal ajutiselt oma teo tähtsusest ei suutnud aru saada ehk oma tegewust juhtida, 2) kui teine abikaas pödes suguhaigust külgehaakawuse järgus; 3) kui tema efsituse tõttu on abiellu astunud, 4) kui teda juunitti nõusolekut awaldama abiellu astumiseks läheda ja tõsise hädaohuga, millega ähwardati tema ehk tema lähedal seiswa isiku elu, terwis või au, 5) kui abikaas teda abiellu astu-

misele on awateleunud wale teadetega või tõe warjamisega selle kohta, kes ta on jne.

Wanemate nõusolek ei ole praegusel ajal tarwilik, ainult wanemate võimu all olemad alaealised lapsed ei või abiellu astuda wanemate nõusolekuta. Keelduvad aga wanemad oma nõusolekust ilma mõjuwa põhjuseta, siis võib alaealise kaebtuse peale luba anda wastaw kohus. Niisamuti on eestkostja nõusolek tarwilik. Wiimane võib aga loa andmisest keelduda ainult siis, kui isik, kellega tema eestkostevalune soowib abiellu astuda, on mõistetud wangiroodu või parandusmajasse samuti ka finnipiidamisele wangimajja warguse, kelmuse ja teiste sarnaste tegude eest, kui see isik on andanud joomahimule, kõlwatule elule jne., kui abiellu astuda tahtjate wahel on liig suur wawe wanaduse suhtes.

Abiellu astujad ei tohi teises abielus olla. Keegi ei tohi uude abiellu astuda enne, kui tema senine abielu ei ole lõppenud abikaasa surma tõttu või kohtuotsuse läbi, wastasel korral loetakse abielu maksuasetuks. Peale selle ei või lest ehk lahutatud naine abiellu astuda enne, kui wana abielu lõppemisest on kümme kuud mööda läinud.

Niisamuti takistab abiellu astumist, kui abikaasad on lähemates suguluse või hõimlusastmetes. Nimelt abielu on keelatud: alanewate ja ülenewate sugulaste wahel, täis- ja poolwendade ja õdede wahel, onu ja tema wenna- või õetitre wahel, tädi ja tema wenna- või õepoja wahel — waatamata selle peale, kas see sugulus on tekkinud abielust või väljaspool abielu; samuti ka wõdrasisa ja tütre ning wõdrasema ja poja wahel. Sarnaseid abielusid loetakse ka maksuasetuks. Keelatud on ka abielu adoptiiv- wanemate ja laste wahel.

Kas mõlemad abiellu astujad üht usku on või mitte praegu tähtis ei ole, kuid enne tuli ka seda asjaolu arwesse võtta.

Abielu sõlmimise vorm võib kahesugune olla — kiriklik — laulatamine või kodanline — registreerimine. Meil Gestis on praegu mõlemad vormid maksu wad ja nende walimine ripub pooltest ära. Abielu võib sõlmida laulatamise läbi wastawa waimuliku poolt, kus juures aga abielu seaduse määruseid rikkuda ei tohi. Et kolmanda isikule võimalust anda õpetajale nendest põhjustest teada anda, mis abielu sõlmimist takistawad, on sisse seatud awalik väljakuulutamise kirikus (harilikult kolmekordne) ning laulatamise juures

nõutakse mõlemate poolt kõige vähemalt kaks tunnistajat. Laulatamine ise peab siindima tingimata mõlemate abiellu astujate juuresolekul, ja abiellu sõlmimise momendiks loetakse seda momenti, kui laulatamine on lõpetatud. Pärast saab iga laulatamine vastavasse kirikuraamatusse fissse kantud.

Kuid väljamaal ja ka meil on abiellu maksew ka ilma kiriku osavõtmiseta. Abiellu on seaduslik, kui tema vastawas kodanlikes ajutuses (meil praegu linnawalitjustes) seaduslikus korras ja vormis registreeritud. Neenekest mäista, et ühes registreerimisega võib ennast ka kirikus laulatada lasta.

Abiellud, mis sõlmitud väljamaal Eesti kodanikkude ja väljamaalaste wahel sealse seadusliku korra järele, loetakse ka Eesti maksuaks, kui nad Eesti seadustega vastukõlas ei seisja.

Abiellu lõpetamine. Abiellu lõpeb loomulikult ühe või teise abikaasa surmaga. Kuid teatavatel juhtumistel võib abikaasade kooselamine võimatuks minna, nii et abiellu ühingut tuleb lõpetada — lahutada. Endistel aegadel oli lahutamine, kiriku mõju tõttu, suurte raskustega seotud. Kuid uuemal ajal on asjaolud ennast muutnud.

Meie seadus näeb terve rea lahutamise põhjuste ette:

Kui üks abikaasadeft on abiellu rikkunud, siis on teisel abikaasjal õigus kuue kuu jooksul, arvates sellest ajast, mil nõudjale abiellu rikkumine teatavaks sai, igatahes aga 5 a. jooksul, arvates abiellu rikkumise ajast, abiellu lahutamist nõuda.

Kui üks abikaasadeft on teise kuritahtlikult maha jätnud ehk teadmata kuhu ära läinud ja ei ilmu ühe aasta jooksul oma perekonna juure tagasi, ilma et tal äraolemiseks mõjuvaid põhjusti oleks. Enne nõudmise tõstmist peab aga mahajäetud abikaasa paluma kohutäraolijat wäljakutsuda, tarbetorral kuulutuse läbi. Ühetaoliselt kuritehtliku mahajätmisega loetakse: a) naise teeldumist mehele uude elukohta järele minemast ilma mõjuwa põhjusteta; b) mehe teeldumist elukohta wahetamise puhul naist kaasa wõtmaft ilma mõjuwa põhjusteta ja d) kui üks abikaas sunnib teist lahuses elama. Riisamuti on abikaasad kokkuleppimatuft tõttu kaks aastat ehk teistel neist mitte ärarippuwatel põhjustel kolm aastat lahuses elanud, siis võib kumbki abikaasa lahutamist nõuda. Abikaas võib weel la-

hutamist nõuda: 1) kui teine abikaas tahtlikult takistab sigitamist; 2) kui teine abikaas, mitte raugandtruse tõttu, waid muil põhjustel, on täiesti suguroõimetu; 3) kui teine abikaas waimuhaigeks jääb, mida parandamatuks tunnistatakse, wõi põeb külgehakkawat suguhatigust, pidalitõbe wõi mõnda muud äärmiselt wastiktu tõbe; 4) kui abikaas on andunud liigjoomisele, pillamisele, kiimalusele wõi elab kõlwatumat elu, wõi kui tema juures on ilmsiks tulnud loomuwastased pahed; 5) kui teine on kohu poolt mõistetud finnipidamisele wangiroodus wõi parandusmajas ehk ka türmis warguse, kelmuse, wõõra wara omandamise ehk raiskamise eest; 6) kui teine abikaas kawatseb temalt elu wõtta ehk terwist rikkuda, käib temaga julmilt ümber, ei täida oma kohustust perekonna ülespidamises, teotab tema au, katsub temalt wabadust wõtta.

Nõudmise õigus wiimaste põhjuste pärast kustub kuue kuu pärast, sellest päewast arvates, mil lahutamise põhjus nõudjale teatavaks sai, igal juhtumisel aga wiie aasta pärast peale lahutamise põhjuse tekkimist.

Lõpuks lahutatakse abiellu, kui mõlemad pooled seda ühiselt soowivad.

Andeksandmine wõtub õiguse lahutamist nõuda.

Abiellu maksuusetuse ja lahutamise tagajärjed: Abiellu maksuusetuks tunnistamise puhul saab naine oma endise perekonnanime tagasi, lahutatud naine aga võib harilikult mehe nime alal hoida. Peale selle saab tema ka oma waranduse tagasi (W. Graj. § 117 ja järgm.). Ühel ajal abiellu maksuusetuks tunnistamisega ehk lahutamisega korraldab kohus ka laste saatust, ainult nende huwisid silmas pidades.

Juriidiline wahetord abikaasade wahel.

Abiellu astumisega omandawad mõlemad pooled teatawad isiklised ja waranduslised õigused ning kohustused. Mis puutub isiklisesse õigusesse, siis: 1) naine omandab mehe perekonnanime ja eesõigused (W. Gr. § 5); 2) mõlemad abikaasad peawad kooselama ning üksteist toetama (§§ 7 ja 8); Balti Graj. tunnistab meest perekonna peaks ning paneb sellepärast tema peale kohustuse naise ülespidamise kulufid kandma ja nõuandjaks ning kattsjaks olla. Lahuses elamise juures on aga naisel ainult siis õigus ülespidamise peale, kui mees on teda maha jätnud ja tõrgub

oma juure võtmast ehk kui kooselamine on võimata mehe enese süü pärast.

Mis puutub varandusliisi wahetordi, siis võib mõnede seaduste järele (Nooma, Wene s. X l. I j. ja t.) igal abikaasjal õigus olla iseisewalt, ilma teise abikaasa nõusolekuta, oma warandust käsutada, kus juures mõlemad võivad omawahel toimingutesse astuda üldistel alustel.

Balti Grafeadus aga asub teisel seisukohal. Mees, kui perekonna pea ja naine eestkostja, käsustab naise warandust, walitseb seda ja wõõrandab liikuwat warandust oma äranägemisel; ainul naise finniswara wõõrandamiseks on naise nõusolek tarwilik. Kuid siiski võib ka naisel oma eraldatud

warandus olla (отдельное имущество, bona receptitia), mis mehe walitsemise alla ei käi. Sarnase waranduse hulka kuulwad: 1) kõik see, mida naine oma käsutamiseks ja tarwitamiseks on jätnud; 2) see, mida tema kellegi käest on saanud tingimisel ise waranduse üle walitseda, 3) see, mida tema on mehe loaga, oma tööga wõi rahaga omandanud jne. (B. Graf. § 27).

Abikaasjade wastastikud õigused waranduse peale võib ka abiellu lepingutega (брачные договоры) kindlaks määrata, mida võib teha kas enne abiellu astumist wõi ka pärast (§ 33). Nende lepingute siju ei tohi aga wastukõlas seista kõlbusega ja seadustega.

Spordi alalt.

Jalgpalliwoistlus

Kalew B — Politsei 3:2 (1:1), nurgatõõgid 2:2.

Mäng algas kell 6 ja juba esimesel minutitel olt kummagi wärawa all löõginõimalust, mida aga ära ei juudetud kasutada. Alles 30. minutil toimetab parem äärmine Kooft wärawa eest läbitulnud palli wõrku. Wärawa tasutaks Kalewi poolt mõni minut enne poolaja lõppu. Teise poolaja algul murrab parem äärmine Laha läbi, teeb ilusa senterpalli, mille parem sifimine Kihlefelt sisse toimetab. Kuid seegi tasutaks

ja wähe enne lõpuniit saawutab Kalew wõiduwärawa.

Politseinikkudest paistis wälja wärawawaht Tipner ja kesk-poolkaitseja Martinson. Kaitsejatest oli parem Luit. Wajateljilis olid nõrgad Kooft, kes harilikult kaitsejat mängib, ja Põder. Wärmised poolkaitsejad olid tehnikas nõrgad.

Kalewi meeskonnas võib tulewikus suuremaid lootusi panna noore senterajaja peale.

Ametlik osa.

Administratiiv asj. peawalituse ringkiri 15. augustist j. a. nr. 594 kõigile maatonawalitustele, linnavalitustele, linna-, maatonna- ja raudteepolitsei ülematele.

Peawalitus teatab, et Wabariigi walituse otsuse põhjal 8. augustist j. a. on tunnustatud kõik wangidesse puutuwate küsimuste lahendamine, mis üldise tubermangu ajutamise ja teiste seaduste põhjal tubermangu walituste peal lasusid, kohtuministeeriumi wõimkonda kuuluwateks. Selle tõttu tuleb kõikides wangidesse puutuwate küsimuste lahendamises pöörata kohtuministeeriumi poole.

Riigikohtu otsus.

Saaremaa hobuse postijaama rentnikkude Madis Kolti ja teiste wolinik wann. adm. Stadelberg'i kaebust Eseminist. admin. asjade Peawalituse eeskirja peale 20. detf. 1922. a. nr. 2899 Eseministeeriumi määruses („R. L.“ nr. 129/130 — 1922. a.) ettenähtud takside normide täitmise kohta.

Käesolewat asja läbi harutades ja profuröri arwamist ära kuulates, leiab Riigikohtus, et Saaremaa hobusepostijaamade rentnikkude Madis Kolti, Al-

sander Mikhelsi ja Friedrich Rehshi woliniku wann. adm. M. Stadelberg'i kaebus tuleb rahuldamata jätta, sest Eseministeeriumi korraldus 20. detf. 1922. a. nr. 2899, mille tühistamist kaebuses palutakse, sisaldab endas Saaremaa maatonna walitusele ettepanendur seaduslikku nõuet, et Eseministeeriumi määruses („R. L.“ nr. 129/130 — 1922. a.) ettenähtud takside normid saaks täpisealt täidetud.

Postijaamade seaduse § 10 põhjal („R. L.“ nr. 50 — 1922 a.) on sifeministeeriumil õigus sellekohaste maatonna walituste ettepanekute põhjal kindlaks määrata sõidu ja postiwao takse. Eseministeeriumi poolt kindlaks määratud hobuse postijaamade sõidu ja postiwao taksid on „Riigi Teatajas“ nr. 129/130 — 1922 a. wälja kuulutatud ja sellest ajast peale hobuse postijaama pidajate kohta ka makswab.

See asjaolu, et kaebajate ja Saaremaa maatonna walituse wahel sõlmitud rendilepingutes on sõidu- ja postiwao taksid kõrgemad määratud, kui pärastises Eseministeeriumi määruses nad ette on nähtud, ei anna kaebajatele õigust Eseministeeriumi poolt kindlaks määratud takse oma kohta maksuwetuts lugeda, sest kaebajad nende rendilepingutesse sifewõdetud §

20 põhjal olid lohusatud Siseministeeriumi määrust, mis jaamade kohta antud ja tulewikus antakse, täpsealt täitma ja rendilepingute sõlmimise ajal (juulikuul 1922 a.) oli neil teada, et postijaamade seadus § 10 (21. apr. 1922 a. „R. L.“ nr. 50—1922 a. väljakuulutatud) annab Siseministeeriumile õiguse sõidu ja postiweo taske, tulewikus kindlaks määrata.

Rõige sellepärast adm. k. t. § 21 ja 22 p. 1 põhjal **otustas Riigikohus:** Saaremaa hobuse postijaamade rentnikkude Madis Kõlki, Aleksander Nihelji ja Friedrich Neshje moliniku wann. adm. Mathias Stadelbergi taebus tagajärjeta jätta.

„Riigi Teataja“ nr. 97—106.

Nr. 97/98 on avaldatud: Aualikkude keskkoolide seaduse muutmise seadus. — Põllutöministri määrus riigimaade planeerimise tehniliste juhtnõude § 11 muutmise kohta. — Tööhoolekandeministeeriumi korraldus toetuse väljasaandmise kohta wigastatud sõjameeste ühingu toetamiseks piirituse tshekkide pealt võetavast ühemargalisest maksust. — II täiendav liisa rahaministri korraldusele 22. jaan. 1923 a. vekslite tempelpaberi kirjelduse kohta. — Kauplemise aja kohta käiva sundusliku määruse täiendus. — Tartu maakonnandusefogu otsus wallaametnikkude palga- ja tööolude korraldamise kohta Tartu maakonnas. — Paide linna tapa-maja taks. — IX jaoskonna töökaitse komisjari ringkonna kinnituskameti otsused selle ringkonna kohta. — Nimetused. — Ümberpaigutus. — Ametist wabastus. — Tallinna VI jaoskonna maksuinspektori teadaanne. — Määrus. — Teadaanne.

Nr. 99/100. Sunduslik määrus piima, koore ja wõi müümise kohta Wiljandi linnas. — Määrus sõdurite ja wangide nime peale adreffeeritud postpakside ladumaksust wabastamise kohta. — Määrus õhupostiga saadetawate kirjapostijaadetiste pealt võetawate lisataskide kohta. — Määrus Põo wallas (Wiljandimaal) asuwate riigistatud mõisate maafasutajailt nõutawa liikumata waranduste maksu õiendamise tähtaja pikendamise kohta. — Sundmäärus jalgratta pidamise ja sõidu kohta Paide linnas. — Liisa Wabariigi Walitsuse määruse juure: „Riigiasutuste erimärgid riigilipul ja wimplid („R. L.“ nr. 95 — 1923 a.). — Nimetus. — Välisministri teadaanne. — Pärnu maakonna walitsuse teadaanne. — Posti peawalitsuse teadaanded.

Nr. 101. Määrus maaseaduse Haroowa-taguste ja Pelterimaa maa-alade peale laiendamise seaduse põhjal („R. L.“ nr. 89 — 1922 a.) wõõrandatud maade riigile ülewõtmise kohta. — Määrus tuwide fiseeweo kohta. — Kaupade tollimärkidega warustamise määruse („R. L.“ nr. 41 — 1922 a.) liisa, mis avaldaruud „R. L.“ nr. 109/110 — 1922 a., muudatus. — Määrused toiduainetega kauplemise kohta Pärnu maakonnas. — Sundmäärus turuplatfi, tänawate ja hoo- wide korrahoidmise kohta Otepää alewis. — Sund-

määrus kuulutuste ja reklaamide väljapaneku korra kohta Otepää alewis. — Nimetused. — Ametist wabastused. — Posti peawalitsuse teadaanne.

Nr. 102. Eesti ja Saksa wahel sõdurite matusepaikade korraldamise asjus tehtud kokkuleppe linnitamise seadus. — Kokkulepe. — Riigiasutuste paigutamise seaduse täiendamise seadus. — Juhatuskiri rikitud weksli tempelpaberite ümberwahetamise kohta. — III täiendaw liisa rahaministri korraldusele 22. jaanuarist 1923 a. weksli tempelpaberi kirjelduse kohta. — Kaubandus-tööstusministri määrus. — Määrus 1923 a. tulumaksu asjus: Narwa, Järwamaa, Harjumaal I ja II, Tallinna VI, Läänemaa I ja II, Pärnumaa I ja II, Saaremaa, Wiljandimaa I ja II, Tartumaa I, II ja III ning Pelteri maksujaoskonnas. — Riigikogu koosoleku otsus. — Riigikogu juhataw teadaanne. — Riigi- ja omawalitsusajutuste telegrammide lühendatud adreesside fogu II täiendus. — Ametist wabastus. — Narwa jaoskonna maksuinspektori teadaanne. — Posti peawalitsuse teadaanne.

Nr. 103. Seadlus ametite nimetuste kohta kaitsewäes, kus üleajateenijaid wõib pidada. — Sõjaministeeriumi määrus mobilisatsioonikorralduse kaitsewäe teenistusle kokkufutjutud tagawarawäelastelt laastoodud ihukatte warustusasjade eest tasumise kohta.

Nr. 104/105. Riigiametnikkude ja -teenijate palgaseaduse muutmise seadus. — Eesti ja Latwija wahelise raudteefonwentsiooni linnitamise seadus. — Põllutöministri määrus riigimaade planeerimise tehniliste juhtnõude muutmise kohta. — Eesti Wabariigi kodakondsusest wabastatud isikute nimekiri. — Wõru maakonnawalitsuse teadaanne. — Oidendus.

Nr. 106. Tariifi nõutogu seadus. — Perekonna abiraha asjade tempelmaksust wabastamise seadus. — Tööliste õnnetusjuhtumiste korral kindlustamise seaduste muutmise seadus. — Põllutöministeeriumile riikliste maaparanduste töde tegemiseks ja põllumeestele maaparanduse laenu andmiseks eelkrediidi määramise seadus. — Maakonna omawalitsustele antawate toetussummade seadus. — „Esimelt juurde-weo raudteede felfsilt Wenemaal“ (Первое общество подъезныхъ желъзныхъ путей въ Россiи). Eesti Wabariigi piirides olewate raudteede riigile väljastoimise seadus. — Seakorra ja julgeoleku sead. § 190 muutmise sead. — Usunikkude ehituslaenu sead. — Rahwanäelaste ja nende perekondade pensjoniseaduse muutmise seadus. — Määrus kaupade fiseeweo ning tollimaksude kohta. — Täiendaw määrus aualikkude keskkoolide tunnikawade kohta. — Terwishoidlised määrused tee-, sõdgi- ja wõmajade kohta Pärnu maak. — Sunduslik määrus restoraanide pidamise kohta Kuresaares. — Sunduslikud määrused jalgrattasõidu kohta, kuulutuste ja reklaamide väljapanemise korra ja puhuse kohta Türi alewis. — Teadaanne Riigikogu istungjärgu wahel-

aja kohta. — Ametuseb. — Ametisse kinnituseb. —
ümberpaigutuseb. — Ametist wabastuseb. — Ame-
niffude nimetirjast mahakustutamine. — Kohtumi-

nisteeriumi teadaanne. — Tallinna VI jaostonna
maksuinspektori teadaanne. — Saaremaa maksuins-
pektori teadaanne. — Posti peawalitsuse teadaanded.

Mitmesugust.

Kuritegijate elust.

Nurjaläinud rööwkallaletungimine.

Kriminaalkommissar E. Engelbrecht, Berliinis

„Täna kell 7 õhtul saab rööwkallaletungimine toi-
me pandud; kell 4 sõidawad nad Aleksandriplatilt.“
Kriminaalkommissari ees seisab kella 12 ajal umbes
30 aastane mees, kes oma täpsete ülesandmistega ja
puhta wälimusega ja raudristiga rinnal usaldustära-
tawat muljet awaldab. Ja tema jutustab edasi, et te-
ma, kui wana waltweebel, sõjawäe koosseisu wähen-
mise tõttu ilma leiwata jäänud ja ajutiselt ilma
tööta olla. Ta kirjeldab, kuidas tema „Dalles“, Ber-
liini kuritegijate hõrjes, 5 isiku jutuajamist olla pealt-
kuulanud, kes rööwimist seppitunud. Wana-Landsber-
gis pidawat üks elatanud abielupaar ühes oma tee-
nijaga üffitus majas elufemas. Abielupaar olla kella
seitsmeni äris tegew ja lufustawat kell 7 majauffi.
Sellel mehel olewat palju raha peidus. Enne kella
seitsmet pidawat 2 mõrjuskat ärisse astuma müttiofi-
mise eesmärgiga. Kuna faks teist pidawat neile järg-
nema, kiirelt ussed ja luugid kiini panema ja teenijari
üles otsima. Sel ajal, kui esimesed faks abielupaari
kajjutaks teewad, pidawat faks wiimast sel ajal tee-
nija tüdrukut teelt tõrwaldama. Kõik kolm pidawat
igal tingimisel ära tapetama ja keldrisse maetama.
Wiies seltsiline pidawat wäljas maja ees waltweekor-
ral seisma. Suhits olewat keegi teatud „Kotleti Willi“,
kuna teised neli temale tundmata olewat. Kell isikul
olla igal ühel püstol ligi, kuna „Kotleti Willi“ isegi
juurustanud, et tema „Jndia kihwti“ wõib kaasa
wõtta. Nende teadete andjal ei olewat nende inimes-
tega midagi ühist, ka ei tahtwat ta mingisugust taju,
ta teatawat seda ainult sellepärast, et sarnast mõrt-
sulafalla wõiks kajjutuks teha.

Kriminaalkommissari näib asi väga huwitawat, ta
laseb oma faks wahwa patrullijuhiti kutsuda ja peab
nendega nõu tarwiliste abinõude üle. Wana-Lands-
bergi kaupmehe elukoht, samuti ka tema nimi on tead-
mata, nii siis peab selle kohta weel selgusele jõudma.
Kolmele kriminalistile on aga selge, et nende teadete
andja tõtt rääkis ja et seda wäljelt perekonda tõsifelt
juur hädakoht ahwardab.

Kell 1.15 päewal sõidab eelrong Wana-Landsbergi;
lühikese läbiraakimise peale kõnetraadi teel saab sõit
asutuse poolt heaks kiidetud. Kommissar ja 4 ame-
niffu sõidawad kell 1.15 wälja. Wiies ametnik, kes
alles mõne päewa eest Berliini komandeeritud ja selle
tõttu kuritegijate ringonnale alles tundmata, wõib

kella neljast sõitu tarwitada, ja ümberrietatult, kuri-
tegijaid waritseda, ilma et teda wõidakse tähele pan-
na ja wõimalust mööda nendega ka sidet luua. Hili-
semaks kohtamispunktiis ja waheltfobitamistohaks
saab Wana-Landsbergi linnapea juures olema, kuhu
kõik teadeteharud kofku jooksewad.

Kell 2 peale lõunat jõuab rong Strausbergi.
Rong Wana-Landsbergi ei sõida, waid ühineb alles
kella wiiese rongiga, millega ka kuritegijad sõida-
wad. Sellepärast ei jää muud nõu üle, kui jooksta,
tublisti jooksta, kui tahetakse õigel ajal päralt jõuda.
Kell 3.30 jõuawad ametnikud Wana-Landsbergi —
wäljese piiriäärsele linnakesse. Wiis Berliini kri-
minaal-ametnikku puutuwad elanikele silma, maja-
ustest ja akendest saadawad neid uudishimulised pil-
gud. See noomib neid ettewaatusle. Keegi ei pea
teadma, mis saab sündima, ainult linnapea saab as-
jasse pühendatud. Berliini ametnikud kohtawad lah-
ket, aga energilist härrat, kelle kaasabiga läheb korda
üllatawalt kiiresti teateid saada kaupmehe üle.

„Elatanud abielupaar, tüdruk, see wõib küll ainult
W. perekond olla, kõikidel teistel on suuremad pere-
konnad.“ Ja nii ta ongi. Kell lõõb just kuus, kui kuus
isikut, linnapea, kommissar ja 4 kriminaalametnikku,
W. pudukauba ärisse astuwad. Rahulifelt kuulab abi-
elupaar ametnikke. Mingisugust hirmu ega kohtumist,
mis küll iseenesest arusaadaw oleks!

„14 päewa eest käis siin üks mees, see ütles mulle,
et ma peaks ettewaatlik olema, sest ta olla jutuaja-
mist pealt kuulanud, mille järele mulle kallale pidawat
tungitama, need on arwatawasti needsamad inime-
sed“, — wastas mees lihtsalt. Samuti rahuline on
ka tema abikaasa. Tüdrukule ei oelda sellest midagi
Sellele järgneb tutwunemine majaga ja selle naa-
rustonnaga ja õhtul 1/27 on ametnikud oma kohta-
dele määratud: faks, nende seas kommissar, lamawad
leti all, kuna ülejäänud kolm seisawad riietenajide
taga peidus, püstolid käes lastewalmis hoides. Lin-
napea on ära läinud, et ühendust luua tuenda juu-
reidõttanud ametnikuga. Abielupaar tõõtab omas äris
rahulifelt edasi. Nii ootawad kõik, iga üks omal kohril
jündmust, mis tulemas.

Fuudub weel mõni minut seitsmest, kui poeuf-
awaneb ja faks tundmata noort inimest fise astu-

mad. „Tere õhtut“, termitavad nemad. „Tere õhtut“ — wastat kaupmees rahulijelt nende termituse peale. „Mu isä er tahaks omale heameelega veel mõni osta, näidake mulle mõnda“, ütleb wäiksem ja lühem sealjuures pikemat natuke ettepoole. „Heameelega“, ütleb kaupmees, „olge head, waadake, siin on mõned.“ Ja niipea kui ta selja oli pööranud, et mõnda müüsi lähemale ulatada, tormasid kats teist meest rüüst sisse, lukutasid selle seestpoolt ja ruttasid luute alla lastma. Ja juba tormawad kats esimest meest leti taga seiswa kaupmehe kallale, wistawad ta üle leti ja suurem haarab kindla mõttega oma ohwri kaelast kinni. See sünnib kõit nii äkitselt ja ruttu, nii et leti all peidus olewad ametnikud waewalt digeks ajaks wälja saawad tulla. Igast küljest kostub mõrtsukate kõrwu „käd üles, kriminaalpolitsei“. Sel ajal, kui hiljem kohalejõudnud mõrtsukad sellele nõudele alistuwad ja hirmust wärisewad käja õhku tõstawad, ei mõtle esimesed kats sugugi selle peale. Sel hetkel, kui üks neist püstoliga ametnikkude peale sihhib, ei lasse teine oma ohwrit lahti, waid püüab nähtawasti kõige jõuga tema kurtu kinni juruda. Kõlab pauk ja juba wiikleb tema põrandal ja waene kaupmees wabaneb hädast. Tegew ruskahoop paiskab teisel mõrtsukal püstoli käest. Wiies mõrtsukas, kes wäljas wahil seisib, tahab püstolipaugude peale, mis laheb sellisilistel ootamata pealetungimistest aimata, jooksu panna, kui tema aga juba kuwenda kriminaalametniku, kellel kerge oli ümberriietatult mõrtsukajaska waadelda, otja wahib ja see teda sõbralikult palub mõlemaid läbi ahelatesse panna.

Ärritumis lamab meelemärkufeta raskesti haawatud mõrtsukas, tema kolmele kaaslasele tuakse sellisiks veel wiies. Wiitjad, filmatorkawalt nõrgad lehad ja siiski walmimes neis niijugune inetu mõrtsukatöö tawa. Püstolipaugud ajasid naabrirahwa ja lule. Tihedad massid ümbritsewad maja, awalikke sajatusti mõrtsukate juhtes kuuldawale lastes. Äkitselt tunneb keegi publikumi hulgast haawatud ja meelemärkufeta mõrtsukat ja juhhib ta teiste tähelepanu tema peale. Ja nii ka on. Haawatu on üks Wana-Landsbergi linnatse poegadest, keda tema warased kalduwused kerge elu poole on mõrtsukats teinud. Aga keegi ei tunne kaastundmust tema, „Kotleti Willi“, wastu, igaüks tunneb ainult, et tema oma paraja palga on saanud. Arst tegi läbiwaatamisel kindlaks, et temal raske kuulihaww kõhus ning soowitas rutulise operatsiooni hädasti tarwiliks. Juba 10 minuti pärast on sanitaarauto temaga teel Berliini. Siin saab „Kotleti Willi“, kui politseiwang haigemajja paigutatud. Õhtul kella 9 ajal saadetakse

rongiga ka ülejäänud kuritegijad sellest kenast linnatsest ära. Kaupmees, kes kahtlemata oleks rõõmsalga ohwrits langenud, awaldab Berliini kriminaalametnikese oma soojemat tänu. Ka linnapea ja kohalised elanikud on täulikud ja rahulised Berliini kriminaalpolitsei wahelisekamise, samuti ka asjatäiga õnneliku lõpu üle. Nad ei wõi omale siiski ette kujutada, et jarnane saatanlik mõrtsukatöö just nende juures, nende waitfuses ja üstiduses pidi toimitama.

Järgmisel hommikul algab nelja kinniwõetud mõrtsuka ütekaulamine. Kats nendest on awalised wangimaja elanikud, kolmas on kuritegijate warjupaigast ärapögenenud kaswandik ja ainult neljas on kohtulijelt kui ka politseilijelt senini tundmata. See wiimane tunnistab ka pea oma süü üles ja teatab, et selle salga juhiks olla haawatud „Kotleti Willi“, Wana-Landsbergist pärit. Ta tunnistab, et kõik kolm isikut pidid ära tapetama. Eftteks pidi neid ära kagistatama ja siis pidi igaühete paar tilla „India kihwti“ huulte wahete wakatama ja kote keldrisse maetama. Ja ainult siis tahtsid nad raha ostmise hakata, mida „Kotleti Willi“ ütelse järele kaunis suurel määral peidus olla. Kõik pidi endise korra juure jääma, mingisugune asi ei pidanud mõrtsukatööd awalikute tegema, kõik pidid arwamijete jääma, et wäike perekond on ära sõtnud. Tungiwa nõudmise peale, ülesannet saladuses hoida, sellisewad neile weel kats mõrtsukat. Kõik lätkawad aga peajüü algataja „Kotleti Willi“ peale, kes ka sõjariistad ja „India kihwti“ muretsevad.

„Kotleti Willi“ haaw on väga raske, nii raske, et operatsiooni peale waatamata, ta juba järgmisel päewal sureb ja nõnda oma maie kohtuniku eest pääseb. Tema pintsaku taskust leitud pudelikene sisaldab mingisugust walget pulbrit, mis politseiprestidiumi keemia osakonna poolt cyanalaalina kindlaks tehakse.

Suures Moabiti kohtupalati wannutatud meeste kohtusaalis ootawad neli sellisilist oma õljust. Asja harutamise lähete rahulijelt mõdda, kõik neli on oma süü üles tunnistanud. Wiieaastast wangistust peab kohus parajaks nende mõrtsukatööd lepitamijets. Wõhif ei saa küll aru, et seadus suuremat karistust jarnajete salgale ei määranud, kes alatu mõrtsukatööd kawa walmis sepijtes ja seba tegelikult katjus läbi wiia. Kaastundmused ja hoiatused ei ole siin küll kohased. Tuletatagu ainult meele seba hirmust mõrtsukatööd, mis oleks kindlasti londa saadetud, kui Berliini kriminaalpolitsei poleks wahete jeganud.

Küsimused ja kostmised.

Nr. 1820. Raiooni ülem A. D. Küsimus. Mis ajal peavad kauplused maal igal õhtul finni pandama ja hommikul awatama, niisamuti pühapäewade kohta, neis maakondis, kus jeda aega pole kindlaks määratud.

Wastus. Määrusi kauplemise aja ja päewade kohta annab wälja wastaw maakonna ehk linna omawalitsus.

Nr. 1843. R. T. Küsimus. 1921 aasta juwel wõeti minu palgast 1400 marka fortiku eest poolesti sunniteel ära. Politsei

ametist wabanemise puhul fortikut kelle-gile edasi müüa ei saa; seaduses on tääride pidamine eraisikutele feelatud. — Kas on riik sunnitud 1400 mk. ametist wabanemise puhul tagasi maksuma ja kuhu peaks nime-tatud fortikut edasi andma, kui politsei-ajutus wastu ka ei wõta ja kas tasuta.

Wastus. Politseiametnikkude küll ma sõjariistadega warustamise kulused riik praegusel korral ei kanna, järjekult tulewad need (mööf, fortif) omal kulul muret jeda; kuna täägid fordnikkudele riigi poolt antakse.

Wäljaandja: **Toimetuskomisjon.**

Wastutaw toimetaja: **G. Maddison.**

Tegelik toimetaja: **R. Rogermann.**

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse makswusetuks järgmised isikutunnistused :

Pind, Salme Mihkli t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 25. 11. 19 a. nr. 582. (10999)

Uusnik, Willem Hansu p., w. a. Paliwere wallawal. 19. 12. 21 a. nr. 209. (11439)

Nyholm, Andres Hansu p., w. a. Wormsi wallawal. 12. 12. 20 a. nr. 18. (11440)

Berkmann, Alfred Gustawi p., w. a. Paaslepa wallawal. 27. 1. 21 a. nr. 521. (11441)

Westerbom, J., w. a. Rihholdi wallaw. 30. 12. 19 a. nr. 433. (11443)

Riiberg, Minna Matji t., w. a. Paaslepa wallawal. 26. 1. 21 a. nr. 334. (11444)

Solm, Martha Jaani t., w. a. Piirsalu wallawal. 20. 3. 20 a. nr. 156. (11446)

Mõll, Gustaw Priidu p., w. a. Martna wallawal. 18. 3. 20 a. nr. 669. (11448)

Krutop, Adele, w. a. 5. 12. 19 a. nr. 209. (11537)

Lemets, Mikkel, w. a. Sõmeru wallaw. 3. 12. nr. 43. (11538)

Lepperikmann, Toomas, w. a. Wi-hula wallawal. 29. 12. 21 a. nr. 1259. (11539)

Sootak, Aleksander, w. a. Naspere wallawal. 20. 2. 20 a. nr. 1395. (11540)

Sirt, Ewald, w. a. Naspere wallawal. 2. 5. 22 a. nr. 2061. (11541)

Wildek, Johannes, w. a. Saljala wallaw. 9. 12. 19 a. nr. 285. (11542)

Kauts, Kadri Juhani t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 19. 1. 20 a. nr. 8310. (12073)

Dach, Aldo Madise p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 9. 1. 20 a. nr. 6963. (12073)

Sirw, Karl Jaani p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 28. 11. 19 a. nr. 1410. (12073)

Mägi, Gustaw Benjamini p. w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 16. 9. 22 a. nr. 14473. (12073)

Bluhm, Alfred Karli p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 4. 3. 22 a. nr. 13974. (12074)

Sieder, August Marguse p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 13. 1. 19 a. nr. 5948. (12074)

Paabu, Miili Jakobi t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 1. 12. 19 a. nr. 1580. (12074)

Juchs, Charlotte Karli t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 12. 12. 19 a. nr. 5358. (12074)

Grishkina, Marfa Jwani t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 6. 5. 20 a. nr. 10895. (12074)

Rondratjewa, Anna Stepani t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 30. 12. 19 a. nr. 5795. (12074)

Tabur, Johanna Jaani t., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 31. 3. 22 a. nr. 211. (12074)

- Weisberg, Elwine Andrese t., w. a. Tähtvere wallawal. 9. 8. 21 a. nr. 908. (12074)
- Tikka, Miide Juhani t., w. a. Suuremõisa wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 1162. (12494)
- Järw, Andrei Ado p., w. a. Keina wallaw. 8. 4. 22 a. nr. 53. (12495)
- Sanikat, Aleksander Jüri p., w. a. Suuremõisa wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 140. (12496)
- Töhwert, Mihkel Mihkli p. (12792)
- Lussmann, Marie Tiina t. (12793)
- Zimmermann, Aleksander-Jaani p. (12793)
- Witrowski, Anna Jaani t. (12794)
- Jaason, Marie Jaani t. (12794)
- Püwi, Karl Matwei p., w. a. Walga maak. ja l. pol. jsk. 9. 6. 20 a. nr. 8275. (13489)
- Wiikmann, Piija Kristjanti t., w. a. Tall. l. pol. 6. jsk. 1920 a. nr. 10026. (13490)
- Wärbö, Amalie Jaani t., w. a. Luiste wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 288. (14463)
- Bertmann, Marie Jaani t., w. a. Sooniiste wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 202. (14464)
- Agarik, Jaan Tanno p., w. a. Päidla wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 158. (14521)
- Toom, Hans Hendriku p., w. a. Kawiilda wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 48. (14523)
- Parweots, Woldemar Johani p., w. a. Kõngota wallawal. 13. 3. 22 a. nr. 89. (14524)
- Witt, Peeter Johani p., w. a. Kawiilda wallawal. 9. 12. 19 a. nr. 17. (14525)
- Barabanow, Theodor Jakobi p., w. a. Meeri wallawal. 16. 2. 20 a. nr. 496. (14526)
- Maits, Johann Jaani p., w. a. Tartu m. pol. ülemalt 18. 12. 19 a. nr. 1662. (14527)
- Walgerist, Karl Adami p., w. a. Aru wallawal. 18. 12. 21 a. nr. 17. (14528)
- Günsfeldt, Jaan Juhani p., w. a. Kirepi wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 3. (14529)
- Luha, Kristjan Johani p., w. a. Meeri wallawal. 21. 3. 21 a. nr. 728. (14531)
- Unt, Peeter Jaagu p., w. a. Aru wallawal. 29. 5. 22 a. nr. 210. (14530)
- Toom, Adami Johani p., w. a. Walguta wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 112. (14532)
- Lamp, Karl Gustawi p., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 24. 1. 21 a. nr. 10280. (14534)
- Luik, Gustaw Willemi p., w. a. Pikkuse wallawal. 21. 3. 22 a. nr. 372. (14537)
- Tattar, Marie Märdi t., w. a. Walguta wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 177. (14537)
- Kriith, Jenny Antoni t., w. a. Kaudteede pol. ülemalt 20. 1. 23 a. nr. 6502. (14554)
- Sallmann, Johannes-Eduard Karli p., w. a. Harju wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 101. (14555)
- Wempert, Marie Jakobi t., w. a. Harju wallawal. 3. 2. 20 a. nr. 410. (14556)
- Weimann, Karl Hindreku p., w. a. Harju wallawal. 26. 2. 20 a. nr. 831. (14557)
- Mikkelson, Jüri Johani p., w. a. Rae wallawal. 11. 3. 19 a. nr. 26. (14559)
- Kressmann, Johannes August Lomise p., w. a. Harju wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 112. (14563)
- Kütt, Leontine Niguli t., w. a. Rae wallawal. 6. 10. 21 a. nr. 2218. (14564)
- Kaarik, Lisette Marie Willemi t., w. a. Tall. l. pol. ülemalt 17. 2. 20 a. nr. 8549. (14565)
- Wolmüller, Artur Josepi p., w. a. Rakwere l. pol. jsk. 24. 12. 20 a. nr. 5889. (14869)
- Pejsmann, Helene Karli t., w. a. Rakwere l. pol. jsk. 15. 12. 23 a. nr. 2376. (14869)
- Mäe, Hilda Gustawi t., w. a. Rakwere l. pol. jsk. 12. 12. 23 a. nr. 2562. (14870)
- Drawas, Johannes Gustawi p., w. a. Piigwalla wallawal. 18. 2. 20 a. nr. 374. (14871)
- Rodjewitsch, Boris Aleksandri p., w. a. Rakwere l. pol. jsk. 11. 3. 20 a. nr. 4915. (14872)
- Kindfigo, Ella Peetri t., w. a. Timmo wallawal. 30. 12. 21 a. nr. 575. (15119)
- Sohar, August Johani p., w. a. Bölgaste wallawal. 20. 1. 22 a. nr. 425. (15120)
- Tigane, Leena Hendriku t., w. a. Aleksandri wallawal. 23. 3. 20 a. nr. 855. (15121)
- Mark, Elfriede Mihkli t., w. a. Wõru l. pol. jsk. 6. 12. 19 a. nr. 2762. (15122)
- Kääparin, Paul Johani p., w. a. Wõru wallawal. 4. 12. 19 a. nr. 73. (15123)
- Müst, Olga Peetri t., w. a. Wõru m. pol. 1. jsk. 5. 7. 22 a. nr. 1. (15140)
- Nemwaits, Gustaw Jaani p., w. a. Wastje-Kuuste wallawal. 13. 1. 20 a. nr. 314. (15141)
- Birk, Friederine Jaani t., w. a. Pindi wallawal. 16. 6. 20 a. nr. 420. (15142)
- Ruus, Peeter Ado p., w. a. Loofi wallaw. 20. 2. 20 a. nr. 140. (15143)
- Moolok, Emilie Jaani t., w. a. Aleksandri wallawal. 2. 11. 22 a. nr. 57. (15144)
- Nji, Oswald Jaani p., w. a. Loofi wallaw. 30. 12. 19 a. nr. 280. (15145)
- Pihu, Jaan Jakobi p., w. a. Wiitina wallawal. 8. 10. 20 a. nr. 798. (15146)

- Paußon, Juuli Peetri t., w. a. Võru l. pol. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 2832. (15147)
 Markwardt, Willem Hendriku p., w. a. Wittina wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 205. (15148)
 Kroon, Bruno Danieli p., w. a. Rõuge wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 286. (15149)
 Päärman, Leena Jaani t., w. a. Paadrema wallawal. 20. 1. 20 a. nr. 276. (15358)
 Fransmann, Marie Hendriku t., w. a. Masju wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 640. (15359)
 Koff, Jaan Hansu p., w. a. Kirbla wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 720. (15356)
 Koppel, Priidu Jüri p., w. a. Masju wallawal. 22. 12. 22 a. nr. 372. (15357)
 Kshbaum, Leena Leena t., w. a. Taalt wallawal. 1920 a. nr. 47. (15371)
 Waldmann, Priidik Liiju p., w. a. Masju wallawal. 4. 2. 20 a. nr. 789. (15372)
 Urmas, Juuli Teodori t., w. a. Masju wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 712. (15373)
 Wessmann, Aleksander Priidiku p., w. a. Masju wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 187. (15374)
 Palmann, Miide Udo t., w. a. Järva-kandi wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 270. (15427)
 Pärn, Johannes Jüri p., w. a. Triigi wallawal. 12. 6. 20 a. nr. 1133. (15428)
 Riisman, Kai Jaani t., w. a. Inglise-te wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 449. (15430)
 Sakslavlu, Katarina Mafsi t., w. a. Tall. l. pol. 3 jsk. 16. 11. 21 a. nr. 15053 (15431)
 Palmberg, Johannes Ludwig p., nr. 193. (15511)
 Kuffeus, Helene Jüri t., (15512)
 Kuffeus, Anette Jüri t., (15512)
 Mironow, Karl Peetri p., nr. 161. (15512)
 Nusser, Willem Hansu p., nr. 1420 (15517)
 Klaudius, Peeter Juhani p., (15518)
 Mikser, Eduard Jaani p., nr. 161. (15518)
 Tomberg, Meta Gustawi t., nr. 60. (15518)
 Kaldasau, Anette Jaani t., nr. 537 (15520)
 Kull, Elisabet Anna t., w. a. Laiuse-Tähivere wallawal. 9. 1. 22 a. nr. 991. (15558)
 Saar, Marie Daweti t., w. a. Wesneri wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 1963. (15559)
 Lill, Jaan Karli p., w. a. Raadi wallawal. 15. 1. 20 a. nr. 614. (15560)
 Goldberg, Peeter Adami p., w. a. Wastse Kuuste wallawal. 10. 12. 19 a. nr. 44. (15563)
- Redel, Liisa Kusta t., w. a. Ahja wallawal. 8. 9. 21 a. nr. 1038. (15561)
 Klov, Olga Jakobi t., w. a. Raadi wallawal. 3. 2. 20 a. nr. 747 (15562)
 Nuuma, Johannes Leena p., w. a. Kopfa wallawal. 2. 1. 20 a. nr. 105. (15564)
 Kõrvel (Postka), Alma Hendriku t., w. a. Wana Kuuste wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 330. (15565)
 Zoobel, Karl Jaani p., w. a. Wana Kuuste wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 272. 15566
 Tilsen, Konrad Jaani p., w. a. Wana Kuuste wallawal. 29. 9. 20 a. nr. 741. (15566)
 Annus, Aurelie Jaani t., w. a. Raadi wallawal. 31. 5. 21 a. nr. 1199. (15568)
 Zoobel, Helene Elisabet Anna t., w. a. Haaslawa wallawal. 20. 5. 22 a. nr. 1059. (15569)
 Ott, Karl Johani p., w. a. Luunja wallawal. 7. 1. 20 a. nr. 85. (15570)
 Adamson (Pöder), Wilma Jaani t., w. a. Ahja wallawal. 29. 9. 21 a. nr. 1051. (15572)

Kuulutus.

30 augustil s. a. kell 10 hom. Narwas Politsei Walitsuse kantselei juures Wiru t. nr. 6, müüakse lahtisel enampakkumisel mitmesugune tarvitamiseks kõlbmata riikline varustus, nagu: wanad sinelid, ülikonnad, tali-mütsid ja poolsaapad. Müügile tulew varustus on oksjoni päewal koha peal näha.

Politsei Ülem: (allkiri).

Kuulutus.

Tartu maakonna politsei I. jaoskonnale kuulub sellega, et 30 augustil 1923 a. kell 10 saab Wana-Kuuste wallas ja Wana-Kuuste mõisas Johann ja Rosalie Wuhmann'ide päralt olew

kõrb mära hobune,

mis 5000 marga peale on hinnatud, enampakkumise teel otsekohe maksetawa raha eest ära müüdnud nende wõignewa 1922 a. isikumuks ja selle sissenõude kulude tasuks.

Müüdaw warandus on oksjoni päewal sealsamas näha.

Tartus, 11 aug. 1923 a. Nr 2097, 2098. Tartu maakonna politsei I. jaoskonnalema k t. R. Tedder.

Shokolaadi kompwekid
 TALLINN, WOCTA TANAW NR. 3.

Kaubamaja

J. Puhk & Pojad

Tallinn, Pikk tän. nr. 55.

Telegrammid: Puhk-Tallinn.

Telefon: 15-84.

Ameerika nisupüül, suhkur, rukkijahu,
heeringad, sool, seebikiwi jne. jne. jne.

— — — Müüakse ainult jällemüjatele. — — —

16932

Esimene Eesti
mehaaniline
**sandaali-
wabrik**

Linda

16941

Tallinnas, Suur Tartu m. 42.
Kõnetr. 25-59.

Pakub en-gros

botikuid, sandaaliseid, laste saapaid ja igatseltsi spordi jalanõusid.

**Hinnad mõõdukad.
Töö wastupidaw.**

Puhtalt väljatöötatud pakkimise, mustrite ja kauba **kastisid, katusepappi, tõrwa ja naelu, põllutööriistu ja masinaid** ja muud **talurahwa kaupa**

soowitab

Georg Weigelin,
Tallinn, Estoonia puiestee nr. 25.

16939

**IDA-
KAUBAMAJA**

TALLINNAS, WIRU TÄNAW 4,
KINO ALL

Telegr. aadr.: IKKO Telefon 9-73

Eksport Import

**SUUREMAL JA WÄIKSEMAL
ARWUL**

Alaline suur väljawalik
kõiksugu maja- ja köögi-
nõusid: alumiiniumist, ema-
leeritud, portselaanist,
walgest plekist, teras- ja
rauakaubad. **Manufak-
tuur ja pudukaubad**

16942

Wiljandi maakonna politseiwalitsuses saawad müüded 5 septembril s. a. kell 10 e. l.

jahipüssid,

mis okupatsiooni ajal rahwalt kokku korjatud ja mille omanikud senini leidmata. Kui kõik tähendatud päewal müüded ei saa, on järgmised müügipäewad 7, 11 ja 14 septembril.

Märkus: Osta wõiwad kõik, kellel laskeriista luba on. Kuni müümise päewani wõiwad omanikud weel omad püssid kätte saada, omanduse tõendusite tuues.

Wiljandis, 13 augustil 1923 a. nr. 379
3871 Maakonna Politsei ülem: J. Käär.

R. Wolf'i lokomobiilid seiswad, weetawad ja isesõitjad 3—800 PS
patent küllastud ja ülekuumendatud auruga
kõiksugu tööstuse ja põllumajanduse otstarbeks.

R. Wolf'i rehepeksumasina 3—20 PS 4- ja 5-kordse tuulepuhas-
tusega on meie maa nõuetele was-
tawalt ehitatud, sellepärast nõuawad neid praegusel ajal kõik põllume-
hed ja töösturid.

Weipert'i gööpliga rehepeksumasina on põllumeeste poolt väga otsitud.

Heiligenbeil'i sahad on ainsad, milledega meie suur- kui ka wälke-
põllupidajad rahul on.

Massey-Harris originaal „Hawa“ süsteem Deering wilja- ja
Ameerika ja heinaniidumasina on ker-
ged ja wastupidawad.

DWF kuulilaagrid ja teraskuulid.

Alaline suur ladu: raua, terases, plekkides, katuse- ja seinapappides, katusetõrwa,
põllutõõ ja teistes masinates, ehitusmaterjalides, kõiksugu teras- ja rauakaupades,
käsitööriistades, masinarihmades, määrdeõlides jne. Sahaterad, naelad ja wankri-
assid walmistatakse omas wabrikus

Kaupmeestele kõige kasulikum sisseostukoht.

A.-S. W. SCHNEIDER & Ko.,

Tallinnas, Wiruwärava puistee nr. 19.

14201

Ford sõidu-, weo- ja omnibusautod, Fordson traktorid, Fiat sõidu-
autod, Laurin & Klement autod, Daag weoautod

Clayton & Shuttleworth lokomobiilid igas suuruses

” ” rehepeksu garnituurid

” ” aurukatlad

” ” naftamootorid

” ” traktorid

” ” ristikkeina seemne peksumasinad

Keigley gaasigeneraatorid ja mootorid. Saekaatrid igas suuruses

Oliver kahehobuse adrad. Randaalid 28 taldrekuga, traktorite jaoks.

Traktorite eriadrad soo, uuemaa jne. kündmiseks, wedruäkked.

Igasugused keemiaained kodumaa tehastele. Toiduaineid nagu:

Ameerika nisujahu, suhkrut, riisi jne. peab jookswalt
ladus ja müüb wõistlemata hindadega

WÄLISKAUBANDUSE KONTOR

HANS WINNAL — TALLINNAS,

S. TATARI T. Nr. 1.

Kõnetraat 3-42 ja 3-72.

16912

HARJU PANK A/S. TALLINN.

— Kapitaalid Mk. 66.000.000 —

Osakonnad: NARWAS, PÄRNUS, RAKWERES, TARTUS.

Wõtab raha hoiule ja toimetab igasuguseid panga operatsioonisid.

Ekspeditsiooni ja tolli osakond toimetab kaupade tollimist, hoidmist oma ladudes jne.

Kinnituse osakond tule-, elu-, transport kinnitused.

Tel.-adr.: „HARJUPANK“.

16937

Eesti Mehaaniline Puutööstuse Aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

Walmistab: mööblit, wineer-kartonge, -kohwrid, -koolirantsaid, -aktimappe, -käsitrumlid, -toolipõhju, -platesid, -labidaid jne.

Müügikohad: Tallinnas: Wana Posti tänav nr. 9. Tartus: E. W. Jürgens'i juures, Wana tänav nr. 17. Walgas: P. Saretok'i juures, Moskwa tänav nr. 15. Petseris: E. Nassar'i juures, Kaubareas. Wiljandis: R. Eitelberg'i juures. Wõrus: J. Kiesler'i juures, Jüri tänav nr. 12-b. Rakweres: Roman Jürgens'i juures. Pärnus: J. D. Ammende juures.

16936

O.-Ü. Keemia laboratoorium

„REMEDIA“

TALLINNAS

walmistab kõige paremas äraproovitud headuses farmatsöitlisi, kosmeetilisi ja teisi toodeid, mis on saada igas apteegis ja rohukaupluses

Werewaesuse ja söögiisu puuduse vastu:

FERRATOL ja HÄMATOGEN

Jookswa rohud:

Ankur-EksPELLER-Remedia kahekordne.
Opodeldok-Remedia.

Sügelise wastand:

Sügelin-Remedia.

Juukste kasvatamise ja hoidmise abinõud:

Pinipon-Remedia, wedel tõrwa- glitseriin seep, peene lõhnaga.

Vegetal-Remedia.

Kõõma rohi.

Hiina wesi.

Briolin-Remedia, plekkkarbis, tuubes, piimklaastoosis.

Fixatoir, — juukse pumat.

Hongrois, wurru-pumat.

Juukse õli.

Hamba wahendid:

Hambatilgad. (hambawalu vastu).

Hamba-eliiksiir.

Hamba-kreem.

Hamba-pulber-Remedia.

Iiduse alalhoidmise abinõud:

Metamorphosa-Remedia.

Kaloderma-Remedia.

Gold-kreem-Remedia, plekkkarpides, tuubes ja piimklaastoosides.

Kombella.

Kasekreem.

Iiduse-kreem, Crème de Beauté.

Lanolin-kreem.

Glycerin-velours.

Borwaselin.

Näopuuder, kolme wärwi, pappkarpides.

Iiduse Puuder-Remedia, parem sort.

Higi puuder.

Waseiin, walge.

Tualett äädikas.

Konnaasilma ja soolatüüka wedelik.

Kõlmi wesi (Eau de Cologne), pudelites ja naela wiisi.

Lille kõlmi wesi (E. de C. aux fleurs), Muguet, Lilas,

Violette, Heliotrope, Mondaine j. n. e.

Lõhnaõlid, (odõõrid) igatseltsi.

Majapidamise tooted:

Waniliin-suhkur.

Prussaka surm.

Putuka-surm.

Weesaapa määre.

Tarwitamise õpetus on igal tootel juure lisatud.

16938

Kõik Eestis suitsetawad paberosse

„PEREMEE“

a/s.

A. Reier & K^o

== Tallinnas. ==

20 tükki

10 marka

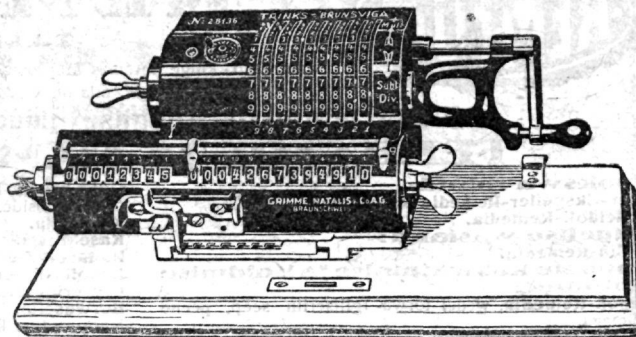

Saadawal igalpool, maal ja linnas kauplustes ja elnelaudades.

16934

KONTORI TARBEASJAD:

„Remington“ kirjutusmasinad
 „Underwood“
 Reisi kirjutusmasinad - - -
 „Burroughs“ kokkuarvamise
 ja raamatupidamise masinad
 „Brunsviga“ arvemasinad -
 „Roneo“ paljundam. apparadid
 „Adrema“ aadressi trükkimise
 masinad j. n. e. - - -
 Rahakapid ja kastid, kontori
 mööbel, kaardisüsteem j. n. e.

o/ü. „SYSTEMA“

Tallinnas,
 Suur Karja tänav nr. 11.
 Kõnetraat 709.

16940

Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank

Peakontor Tallinnas, Suure Karja t. 7.

O s a k o n n a d: Haapsalus, Narwas,
 Pärnus, Petseris, Rakweres,
 Tartus, Walgas ja Wiljandis

Telegr. aadres: INDUSTRIEBANK

Aktsia-kapitaal Emk. 200.000.000.

Tagawara-kapitaal Emk. 100.000.000.

Pank toimetab kõiksuguseid pangaoperatsioone sise- ja väljamaal.

16935